

Tabor

1960

BOG - NAROD - DOMOVINA

št. 10

D 129904

Borci in prijatelji DSPB Tabor v Argentini!

Letos, dne 30. oktobra 1966, bomo praznovali

**desetletnico ustanovitve našega društva
in prvega tabora**

v Don Boskovem zavodu v Ramos Mejiji.

Ob tej veliki bilanci homo ponovno spoznali klic naše bitnosti, nujo naše borbe in zahtevo narodne pravice.

Slavnostno zborovanje bo združeno s sv. mašo in zanimivim sporedom.

Borci!

Ta dan naj bo potrdilo zvestobe našim mrtvim bataljonom, ki z nami čakajo vstajenja Velikega dne.

BOG — NAROD — DOMOVINA

Starešinstvo DSPB Tabor

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov — TABOR je last in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor. — Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. Urejuje uredniški odbor, odgovorni urednik Adolf Škrjanc, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Jože Jenko.

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. — Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 892.310

NAROČNINA: Južna Amerika 400 pesov, odn. enakovrednost v dolarju. U. S. A. in Kanada 2.50 dolarja letno; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; evropske države 2 dolarja

Naročila, reklamacije in nakazila pošiljajte na naslov upravnika: José Jenko, Pedernera 1075, Villa Madero, prov. Buenos Aires, Rep. Argentina

Vse dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, Villa Ballester FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina

NAŠA NASLOVNA SLIKA

Slovensko domobranstvo je bilo zakoreninjeno v žitnosti slovenskega naroda. Slovenski narod in njegova domobranska vojska sta bila povezana z najbolj sočnimi vezmi iz sive davnine izviraajočih izročil, ki so v najhujših časih sovražne okupacije in komunistične revolucije izražale našo nezadržno voljo po življenju in rasti v svobodi. Zato slovenski narod svojega domobranstva ne bo nikoli pozabil. Iz roda v rod bo ostal naš ponos in simbol naše življenjske sile.

Žalostno zdaj predse zreš,
očetnjava draga.

(Domobranska pesem.)

Octubre 1966

BUENOS AIRES

Oktober 1966

OB NEZNANEM GROBU

(Govor g. Adolfa Skrjanca na spominski proslavi 4. 9. 1966)

Tisti, ki smo še znali ostati zvesti; tisti, ki kljub zmedam in prevaram časa, še ohranjamo v svojih srcih hvaležnost; tisti, ki kljub posmehu in preziru, še vedno verujemo v moč pravice in poštenja, prihajamo danes na ta kraj, ki nam predstavlja košček slovenske zemlje. Rod zvestih in hvaležnih prihaja danes, da ob tem spomeniku slovenske bolečine in slave, počasti spomin moža-junaka, ki je narodu, slovenskemu narodu, vse dal, dal tudi svoje življenje, a od naroda ni ničesar zahteval in tudi ničesar prejel. Spominjamo se danes ponižanega in ubitega, a ponosnega in silnega moža, očeta slovenske vojske, ustanovitelja in vrhovnega poveljnika Slovenskega Domobranstva: pokojnega generala Leona Rupnika! Zato naj nam ta prostor svobodnega slovenstva in ta spomenik vsem slovenskim protikomunističnim herojem, vsaj ta hip predstavljata neznan grob mrtvega generala in vseh njegovih pobitih vojakov, njegovih domobrancev in vseh, ki so v tej ali oni vojaški ustrojbi, padli v gigantski borbi proti komunizmu.

Nekdaj, nekoč... Tako se pričenjajo pravljice in pripovedke davnih časov. General Rupnik pa ni naša pravljica, ni bajka starega očanca, ki jo ta pripoveduje radovednemu in zasanjanemu vnučku. Rupnik, naš slovenski in domobranski general, je dejstvo. Dejstvo, ki ga z vso silo resnice in poštenosti pribijamo. Zato so naše besede odločne; zato so naša pričevanja pogumna; zato je naša stvarnost iskrena in poštena. Kajti, ne: „nekdaj in nekoč, v deveti deželi“, ampak pred dvajsetimi leti je bil ubit in potepan veliki sin slovenskega naroda, veliki rešitelj in dobronik bičanega in preganjanega slovenskega človeka: general Leon Rupnik! Ubili so ga komunisti — telesno! Ubili smo ga tudi mi — moralno! To ni očitek nikomur. Je to samo

iskren poziv, da vsi Slovenci, vsi, zmolimo svoj véliki in resnični „Confiteor“, svoj slovenski „Spovem se Bogu...“, kajti greh pozabe in ne-hvaležnosti smo storili vsi in nihče izmed nas ni izvzet. Tudi „Tabor“ ne, kajti ta naša javna počastitev velikega generala, bi se morala ponavljati že leto za letom, morala bi biti že dvajseta, pa je po dvajsetih letih prva. „Tabor“, ki ga v tem trenutku predstavljam, prihaja danes na ta simbolični grob slovenskih borcev za svobodo, da vsem, ki še živimo, zavpije: „Bratje, čas je, da iz spanja vstanemo!“ — „Tabor“ prihaja, da med prvimi v slovenski skupnosti poklekne in zmoli svoj véliki vojaški „Confiteor“, da ob kosteh mrtvih bratov in njih poveljnika prosi Boga, naj razsvetli in prežari s svojo milostjo vsa slovenskega srca, doma in na tujem, razlije preko naših misli in streljenj poplavo poštenosti in resnice, ki bo iz naših duš odnesla vso navlako in dolgoletne usedline, da bomo jasno in odločno gledali, presojali in cenili vse preostale dogodke, da bomo vedno priznali čast in hvaležnost vsem tistim, ki so dali svoja življenja za narod in za nas. Tudi generalu Rupniku, ki je bil svojemu zvest do poslednjega konca, do zadnje, ostre nujnosti smrti.

V letih strahote, v časih silnega slovenskega trpljenja, je vstal med nami. Ko je narod ostal brez vodnika in brez rešnje poti, ko se je tuja krutost razlila s severa in z juga preko naše zemlje, ko so se domači zločinci in rdeči hlapci zakleli, da bodo uničili slovensko poštenost, ko je med nami stal samo en svetilnik, a brez svetne in vojaške moči: škof dr. Rožman, tedaj je prišel rešitelj, general Rupnik med nas. Preprostemu narodu tedaj še nepoznan, je ustvaril slovensko protikomunistično vojsko, kateri ni bil samo poveljnik in general, ampak oče. Ni sledil tedanji filozofiji „čistih rok“, ker je videl, da narod, njegov slovenski narod, umira. Žrtvoval je svojo vojaško čast, žrtvoval je svoje ime in svoj osebni ponos, sprejel je nase težko breme navideznega sodelovanja, da je reševal razbito slovensko ladjo, vrženo v tisoče viharjev. Tedaj že je bilo vidno, a danes je popolnoma jasno: general Rupnik je s svojo žrtvijo rešil slovenstvo. Brez verskega in načelnega vodstva vladike Rožmana; brez vojaškega nastopa in protikomunističnega upora generala Rupnika, bi slovenski narod danes morda životaril v svojih zadnjih ostankih. Možno pa je tudi, da danes Slovencev kot strnjenežega naroda ne bi bilo več. Ostali bi samo še Slovenci — posamezniki.

General Rupnik prehaja v zgodovino. Nobena oseba, nobena politična struja, noben prevrat časa, mu mesta v zgodovini ne bo mogel odvzeti. Ne z molkom in ne z namerno pozabo; ne s sumničenjem in ne z obtožbami; ne mi, slovenski izgnanci, ne komunistični krvniki v domovni, ne moremo izbrisati ime generala Leona Rupnika iz naše zgodovine. Izredni časi zahtevajo vedno izredne ljudi, ki morajo uporabljati izredna, v normalnih razmerah včasih nepriporočljiva sredstva. A veličina vsakega izrednega človeka je prav v tem, da zna ob pravem času

in na prav način uporabiti vse možne in vsaj še človeško razumljive in moralno dopustljive silnice, kadar je možnost rešitve samo ena. Če bi bile v tedanjih razmerah, ki jih mi vsi preveč pozabljamo, vsaj dve možni rešitvi, bi general Rupnik brez dvoma izbral drugo, če bi bila ta boljša. A samo ena možna rešitev je bila in samo en slovenski heroj je bil tedaj med nami, ki se je za ves narod žrtvoval: general Leon Rupnik!

Zgodovina bo sodila njegovo delo in žrtev. Mi pa, zvesti in hvaležni, ki smo se po dvajsetih letih zbrali, da počastimo njegov spomin, obljubljammo svojemu mrtvemu generalu in očetu:

ostajamo borci-protikomunisti: za Boga, za narod, za domovino!
ostajamo bratje: naše desnice so vsem borcem in vsem Slovencem in vsem slovenskim bratom, odprte v pošten, iskren pozdrav!

General Rupnik, Tvoji nekdanji borci, Tvoji vojaki, ki so po „Taboru“ nadaljevanje Tvoje domobranske in protikomunistične vojske, Te v večnost pozdravljamo. Počivaj v božjem miru, hrabri in ubiti junak in z onostranstva čuvaj Tvoj dragi slovenski narod, da bo prestal tudi sečanjí veseljni potop, da bo zvest in svoboden, pošten in združen žvel do tistega dne, ki ga je Bog vsem narodom določil. Tvoji družini izrekamo po dvajsetih letih naše iskreno sožalje in našo globoko hvaležnost za tisto dostojanstveno žalost, ki jo v svojih srečih nosijo.

Vojaški pozdrav in slava generalu Rupniku, večni mir in pokoj vsem mrtvim borcem, vsem, ki so padli v obrambi miru in čiste slovenske zastave, za pravo svobodo in zmago miru!“

E. M.

VIETNAM IN MI

Skrbna analiza dogajanj na svetovni pozornici v zadnjih letih jasno in glasno priča, da so komunisti danes, prav tako, kot pred 25 leti — na pohodu. Njihova ofenzivna akcija, skrbno povezana z elastično komunistično taktiko, je danes tako učinkovita, da se ves svobodni svet sprašuje in v skrbeh gleda, kaj se dogaja.

Državniki svobodnega sveta si še danes niso na jasnem, kaj storiti, da bi zajezili komunistični pohod in obenem preprečili tretjo svetovno vojno. Nihče ne želi svetovnega požara, še najmanj pa komunisti; kajti predobro se zavedajo, da je svetovni požar lahko usoden za njihove načrte. Dobro tudi vedo, da so diverzantske akcije in lokalni „osvobodilni pokreti“ njihov najmočnejši argument in sredstvo za dosego njihovega cilja.

Medtem, ko komunisti planirajo in napredujejo in v svoje mreže vpletajo ves svetovni komunistični aparat, se svobodni svet med seboj prička o tem, ali naj komuniste ustavi ali ne. Namesto, da bi združili vse svoje sile v načrt, kako zaveziti komunistični pohod, se državniki svobodnega sveta izgubljajo v praznih debatah in sedanji komunistični pohod izrabljajo v osebne politične intrige in nasprotstva. Večina ljudi v svobodnem svetu pravilno ocenjuje komunistično nevarnost in je v bistvu soglasna v tem, da je treba zaveziti komunistično ekspanzivnost. Toda istočasno s strahom in zaskrbljenostjo gledajo na neodločnost in nasprotujoča si gledanja in izjave svojih predstavnikov.

Komunisti seveda temeljito izrabljajo neodločnost svobodnih držav v svoj prid. Vsako nesoglasje takoj vprežejo v svoj propagandni voz. Kot nekoč, tako še danes pozivajo svoje „tovariše“ po svetu: Proletarci vseh dežel, združite se! Ta poziv komunistične internacionale je padel na rodovitna tla v svobodnem svetu in pritegnil v akcijo ne le komuniste, pač pa tudi sopotnike in „koristna budala“.

Komunistična partija Združenih držav n. pr. v zadnjem času mobilizira vse svoje sile, da bi preokrenila predsednikovo politiko v Južnem Vietnamu. Komunisti nočejo in ne bodo pristali na razgovor, ki bi Južnemu Vietnamu prinesel status, kot ga je pred leti dosegla Južna Koreja. Oni hočejo celoten Vietnam, ne le delček.

Ta komunistična aktivnost se zadnje čase, odkar so pogoreli v Ghani in Indoneziji, še stopnjuje. Današnja vojna v Vietnamu je mnogo ostrejša, kot morda na prvi pogled izgleda. Severni Vietnam je oborožen do zob in ima mogočno armado. Kako tudi ne, saj za njim stojita tako Sovjetska zveza, kot Kitajska. Brez intervencije od zunaj bi bil za komuniste Južni Vietnam komaj za zajtrk. Taktika, ki jo uporabljajo, pa je popolnoma ista, kot je bila tista, ki so jo uporabljali pri nas doma med vojno. S terorjem in lažmi skušajo in so tudi pridobili precejšen odstotek prebivalstva v Južnem Vietnamu in ga vpregli v svoj „osvobodilni aparat“. Z nastopom ameriške armade in bombardiranjem vojnih objektov v Severnem Vietnamu pa se je komunistični pohod vsaj deloma zavezil. Njihove žrtve na bojnem polju so ogromne; kljub dejstvu, da moderne armade Amerike, Nove Zelandije, Avstralije, Koreje itd. niso navajene na gverilsko vojskovanje in na taktiko, ki jo komunisti tako uspešno uporabljajo že preko 25 let.

Ker uspehi na bojnem polju niso vidni, so se komunisti hitro zatekli k novi taktiki. Politične intrige in hujskanje so danes njihove najvažnejše strateške poteze. Preko svojih podružnic po svetu uprizarjajo „mirovne pohode“ na parlamente, na sedeže političnih strank, na poslaništva itd. Po časopisih in v govorih pozivajo na „mir“. Kakšen pa bi bil ta mir, mi, ki smo komunistično revolucijo preživeli, dobro vemo. Kako organizirana je ta njihova „mirovna“ akcija, najjasneje pričajo dogodki, ki so se vršili 27. marca t. l. Ta dan je korakalo po ulicah od Kalifornije do Vermonta (Atlantika) okoli 100.000 komunistov, sopotnikov in dobromislečih zapeljancev.

Mir v Vietnamu je bilo geslo teh pohodov, ki niso bili uprizorjeni le v Ameriki, pač pa tudi po vseh večjih evropskih mestih. Take manifestacije imajo uspeh, ker ustvarjajo videz, da ameriška in ostala svetovna javnost ni za politiko ameriške vlade v Vietnamu.

Poleg javnih manifestacij in pohodov so v teku še druge akcije, ki so mnogo bolj skrite in zato tudi bolj nevarne. V večjih mestih po svetu in zlasti v Ameriki so formirani tajni komiteji, katerih namen je, z masovno akcijo pritiskati na svoje vlade, da spremene sedanje nastope do komunistične „osvobodilne fronte“. Ti komiteji so dobro organizirani in imajo svoje „terence“ povsod. Imajo denar in razpošiljajo propagandni material raznim levičarskim organizacijam z navodili, da organizirajo masovne protestne vloge na svoje predstavnike. Ta podtalna in masovna akcija je bolj nevarna kot vsako javno kričanje. Ta akcija je bolj nevarna kot izjave senatorjev, kot so Fulbright, Morse in drugi, ker načrtno preusmerja javno mnenje v korist komunistov.

Mi slovenski protikomunistični borci smo komunizem doživeli na svoji lastni koži. Videli smo vso komunistično zvijačo in spoznali smo njihove laži in načrte. Pred 25. leti smo se postavili po robu komunistični tiraniji, svet pa nas ni razumel in je dopustil, da so tisoči naših najboljših končali v kraških jamah. Končali so, ker so se tudi tedaj pojavili državniki, ki so govorili, da je komunizem treba dati besedo, da se je treba z njimi pogovoriti in jim obljubiti mesto v vladi.

Rezultati takega gledanja so nam predobro poznani. Milijoni ljudi so namesto v svobodo prišli pod novo tiranijo. Mar se nam ne zdi čudno, kako more navzlic temu, kar se je dogodilo, danes ugledni človek, kot je senator Kennedy, predlagati, da mora Ameriška vlada obljubiti članom južno-vietnamske „osvobodilne fronte“ mesto v bodoči južno-vietnamski vladi? Da; skoro nemožeče je to razumeti. Je tako gledanje uglednega državnika resnično njegovo prepričanje, ali le politični manevar? Karkoli že je, je škodljivo ne samo za Ameriko, pač pa za ves svobodni svet.

Slovenski protikomunistični borci smo bili poraženi; ne vojaško, pač pa na politični pozornici svobodnega sveta. Naši soborci so umrli zato, da bi mi živeli in njihov boj nadaljevali do zmage.

Nadaljujmo ta boj in ostanimo zvesti obljubam naših padlih junakov! Ne boj z orožjem v roki, pač pa boj z orožjem resnice in pravice. Če komunisti razdirajo, mi gradimo; če oni širijo v svetu laži, mi razširjajmo resnico; če oni protestirajo zaradi nastopa proti komunističnim „osvobodilnim frontam“, mi podpirajmo take akcije! Pišimo in povejmo naše izkušnje predstavnikom iz našega okolja in pobijajmo laži, ki jih komunisti tako uspešno trosijo po širnem svetu!

Dokler je komunizem na pohodu, je naše mesto na fronti! Dopovejmo svetu, da vsako popuščanje komunizmu pomeni samomor.

Na plan, bratje, da ne bomo ponovno razočarani! Kot nekdaj je tudi danes svoboda v nevarnosti.

BODITE ENIH MISLI

Govor na spominski proslavi 3. julija 1966 na Slovenski Pristavi v Clevelandu.

Bogu in vam, dragi bratje in sestre Slovenke, sem hvaležen za povabilo na enaindvajseto obletnico vetrinjskih in ostalih junakov, ki so darovali svoja življenja za najvišje ideale našega naroda in katoliške Cerkve.

Po osemnajstih letih prvič pridigam v materinem jeziku. Sestava pridige bo morda bolj angleška kot slovenska. Prepričani pa bodite, da bo privrela iz popolnoma slovenskega srca in slovenske duše. Človek spremeni jezik, ne pa narave.

Letošnja proslava Vetrinja, ki jo prvič obhajam v Clevelandu, je zame zgodovinsko pomembna — zaradi prelepih navodil sv. Petra v berilu sv. maše, pa tudi duhovno primerna in bogata.

Pavle, zadnji izmed desetih žrtev v naši družini, je ob času usmrtnice izpolnil enaindvajset let. Enaindvajseta obletnica enaindvajset let starega brata. Prepričan sem, da boste tudi vi našli med svojimi sorodniki in prijatelji žrtve, ki so v cvetu mladosti pri enaindvajsetih letih darovali svoja življenja Bogu in narodu na oltar. S prav gorečo ljubeznijo in hvaležnostjo bomo vsi darovali zanje, kar jim bo v največjo tolažbo: sv. mašo in sv. obhajilo.

Kakor ni zgolj slučaj, da ste me povabili prav za to obletnico v Cleveland, prav tako tudi ni zgolj naključje, da počastimo svoje junake z besedami sv. Petra v današnjem berilu: „Bodite vsi enih misli, sočutni, bratoljubni, usmiljeni, ponižni. Ne vračajte hudega za hudo, ne sramotenja za sramotenje, marveč blagoslavlajte, ker ste poklicani, da ostanete deležni blagoslova.“ (1 Petr. 3, 8—9).

Za enaindvajseto obletnico vetrinjskih žrtev Vatikan pripravlja konkordat z morilem naših bratov in sestra. Bojim se, da je ta nepričakovani korak omajal našo vero in vdanost do svete Matere Cerkve.

Marsikdo je najbrže vzdihnil: Hvala Bogu, da je naš duhovni pastir škof Rožman že med brati v večni domovini. Šele tam bo pravilno razumel novo vatikansko politiko. Mi pa bomo v duhu sv. Petra skušali razložiti in sprejeti to potezo. Naš dobri škof Rožman, ki je bil vse življenje globoko vdan Sveti stolici, pričakuje isto razumevanje od nas vseh.

Papeži: Pij XII., Janez XXIII. in Pavel VI. so kot orodje sv. Duha oznanili vsemu svetu: nove Binkošti. Duh teh Binkošti je tako močnejši, da je zmožen prekvasiti, obnoviti in morda celo rešiti človeštvo, — obenem pa tako skrivnosten, da ga celo mnogi škofje in kardinali ne morejo razumeti in se mu poćrediti. Naj nam bo vsem prva beseda tolažbe!

V konstituciji o „ekumenizmu“ ste brali, da je katoliška Cerkev molila javni „konfiteor“ v navzočnosti katoličanov, protestantov in pravoslav-
nih: „Ako rečemo, da nismo grešili, postavljamo Boga na laž in njegove
besede ni v nas“ (1. Janez 1-10). Te besede lahko nanašamo na naš greh
proti edinosti. V ponižni molitvi prosimo, naj nam Bog in naši sobratje
odpuste, kakor tudi mi odpuščamo njim, ki so nas užalili.“

Nekateri vodilni protestantje so mnenja, da je bila to najmočnejša
izjava celotnega koncila. Ta prošnja za odpuščanje je omehčala srca mnogih
protestantov in pravoslav-
nih, ki so odprli vrata v iskren dialog (razgovor)
med vsemi kristjani.

Cerkev polagoma in previdno nadomešča dvatisočletno dialektiko z
dialogom. Izredno sem bil pretekli teden vesel, ko sem bral članek Rudolfa
Čuješa „Družbena filozofija za dobo socializacije“, v katerem navaja, da
se za to metodo zanima ne samo katoliška Cerkev, pač pa tudi svetovna
socialna politika. Pravilno pisatelj svetuje, da bo ta ideja zblížala človeštvo
vseh ver, narodnosti in ras in preprečila uničenje človeške družbe. Ako
boste ta članek prebrali, boste razumeli mojo hipotezo. Človeštvo stoji pred
usodno dilemo: ali bomo skušali drug drugega razumeti, drug drugega
prepričanje spoštovati, čeprav smo nasprotni, in najti modus vivendi za
vso človeško družino, ali bomo nadaljevali sedanjo tekmo med vsemi sve-
tovnimi tabori in vodili velik del človeštva k samouničenju.

Kot tretji razlog navajam zanimivo paralelo v zgodovini katoliške
Cerkve. Protestantizem je nastopil v veliki meri kot reakcija proti napakam
in pomanjkljivostim katoliške Cerkve. Po principih dialektike smo se več-
krat fanatično in pristransko borili proti protestantom, ki so bili v početku
le bridko razočarani nad katoličanstvom. V tej borbi se je protestantovstvo
razdelilo v več kot dvesto sekt — katoličanstvo pa je začelo nekatere res-
nice katoliške Cerkve enostransko poudarjati na škodo celotnega nauka
svete vere.

Bojim se, da je sodobno brezboštvo v različnih oblikah (komunizem
je le eden od njih) reakcija proti napakam ali vsaj nepopolnosti celotnega
sodobnega krščanstva. Ako bomo vodili borbo proti ateizmu z isto dialek-
tično metodo, kot smo jo proti protestantizmu, ne vidim ne nje konca, ne
nje zmage.

Prosimo pri sv. maši svoje slovenske mučence, naj nas vodijo v borbi
proti brezboštvu v duhu lista sv. Petra: „Bodite sočutni, bratoljubni, usmi-
ljeni, ponižni...! Ne vračajte hudega za hudo...!“

Prosim vas, bratje, nikar me napačno ne razumite! Svoje zgodovine
ne bom nikdar kompromitiral ne s komunizmom, ne s komunisti... Nada-
lujmo borbo proti zmoti, ki je povzročila toliko gorja nam in našemu
narodu. Pač pa se ogibajmo napak, ki smo jih zagrešili v borbi proti pro-
testantizmu.

Najlepša zmagaja prvih mučencev krščanstva je bila spreobrnjenje dela

rimskega imperija h krščanski veri. Najbolj krščanski sad sedanje borbe proti brezboštvo pa naj bi bilo spreobrnjenje brezbožcev h krščanstvu.

Ob smrti pokojnega škofa je Marijan Jakopič tako lepo zapel:

Skupaj slovenski mučenci zdaj s svojim gredo,
v stotnijah, v tisočih gredo pred najvišji oltar;
da jih vendar že usliši;
da sonce v očeh, kot v oknih prižge,
ljubezen prav v sleherni hiši.

Tako prosimo združeni s svojim pokojnim škofom in ostalimi slovenskimi mučenci, naj bi se slovenski Savel kmalu spreobrnil v slovenskega Pavla.

DELEGATI 10. REDNEGA OBČNEGA ZBORA ZDSPB TABOR
v Torontu, Canada, dne 3. septembra 1966

smo na svojem zasedanju razpravljali tudi o položaju v naši domovini ter prišli do sledečih zaključkov:

1. prizadevanje po čim večji osebni svobodi in demokratičnih pravicah je v domovini zajelo tak obseg, da predstavlja resen problem za današnji režim;

2. to prizadevanje, ako naj nekoč doseže svoj namen, zasluži vso podporo svobodnega sveta, zlasti pa še seveda podporo zdomskih Slovencev, kjer koli žive v svetu in kakršnega koli političnega prepričanja so.

Zato naprošamo

predstavnike slovenskih zdomskih organizacij, predstavnike prosvetnih in kulturnih društev in drugih ustanov, da podvzamejo potrebne korake za sklicanje

VSENARODNEGA SLOVENSKEGA ZBOROVANJA

katerega namen bi bil:

- ublažitev razlik med posameznimi skupinami v zdomstvu,
 - izdelava načrta za koordinacijo dela zdomskih skupin,
 - formulacija slovenske zdomske deklaracije z ozirom na stanje v domovini,
 - skrb za publiciteto te deklaracije v domačem in tujem tisku.
- ZDSPB TABOR bo po svojih najboljših močeh sodelovala na tem, da se gornja resolucija čimprej uresniči.

Toronto, Canada,
3. septembra 1966.

Delegati ZDSPB TABOR,
10. občni zbor

NAMESTO SVEČE NA DRAŽIN GROB

Vse prepozno smo prejeli ta prispevek, da bi ga lahko priobčili za 20. obletnico mučeniške smrti Draže Mihailovića. V prepričanju, da vrednost piščevih besed ni vezana na čas, ga prinašamo za naše bralce na tem mestu. Op. ur.

Četrto stoletje je minilo od onih strahotnih dni, ko so nemške bombe zasipale jugoslovansko prestolnico; ko so v razrušenih domovih med treskom eksplozij, ob svitu ognja in visoko pod nebo vzdigajočih se oblakov dima umirali desetisoči prebivalcev ponosnega Beograda. Takrat so nemške hitre kolone z ostrino noža razrezale Jugoslavijo in ustvarile splošno zmedo, preplah in pobitost, kakršne naš človek ni poznal od pamtiveka. Odgovorna vlada se je umaknila. Novo odrejeni načelnik štaba Vrhovne komande je pri splošnem razsulu in nejasnih direktivah pobeglega predhodnika pristal na brezpogojno kapitulacijo, čeprav o tej vlada nikoli ni sklepala in je tudi nikoli ni priznala. Jugoslavija je v teh dneh bila podobna polju, ki je še pred nekaj trenutki bujno cvetelo, pa ga je iznenada pomendral orkan, izklestila toča in zaorali hudourniki. Vse je klonilo in ležalo strto in pobito v blatu. Izgledalo je, da se niti ena sama biljka ne dvigne nikoli več...

In vendar je bil mož, ki ga niso zmedle strupene strele in tudi ne oglušil orkan. Krepak mož, katerega ni odnesla tevtonska povodenj iz mogočno začrtane brazde, zaorane v toku njegovega trnovitega življenja. Ta kremeniti mož, ki ni nikdar izgubil vere v svoj narod in nikoli zadušil s pepelom plamena ljubezni do domovine, je mogočno vzravnal kljuboval besnečemu neurju in z majhno četo, toda četo junakov, našel pot iz bosanskih grap na — Ravno goro...

Dvajsetkrat je že Morana s snežnim prtom pokrila jugoslovansko zemljo, v dvajseto se je oglasila kukavica od onega črnega petka, ko je Kajnova roka prekinila nit življenja prvemu gverilcu Evrope v drugi svetovni vojni. Junak in mučenec, general Draža Mihailović je bil umorjen 17. julija 1946.

Dragoljub — Draža Mihailović se je rodil 27. aprila 1893 v mestecu Ivanjica, kjer je bil njegov oče politično upravni tajnik v okrajnem glavarstvu. Lepot planinskega sveta pod Javorom in Golijo, kjer je zagledal svet, ni dolgo užival. Z dvema leti je izgubil očeta in, ko je komaj prvič prestopil šolski prag, mu je umrla mati. Osirotelega sedemletnega fantiča je vzel k sebi stric Velimir, ki je bil veterinarski major v Beogradu. Draža je bil dijak tretje moške gimnazije in je 1. septembra 1910 vstopil v 43. letnik vojne akademije.

V balkanski vojni je 18. julija 1913 postal pehotni podporočnik. V prvi svetovni vojni je bil težko ranjen in odlikovan z zlato medaljo Miloša Obilića za hrabrost. Nato je dobil do konca vojne še dve armijski pohvali, red Belega orla 5. in 4. razreda z meči in red Karadjordjeve zvezde z meči 4. razreda.

Po vojni je leta 1923 dovršil višjo šolo vojne akademije in januarja 1926 postal generalštabni oficir. Od 1927. do 1935. leta je bil najprej pomočnik, nato pa načelnik štaba Kraljeve garde. Od 1935. do 1936. leta je bil vojni ataše v Sofiji, kjer je tudi napredoval v polkovniški čin. Zaradi prijateljstva zvez s polkovnikom Damjanom Velčevim in bolgarskimi demokratičnimi krogi je tedanja germanofilska bolgarska vlada zahtevala odpoklic Mihailovića, ki je bil iz Sofije v istem svojstvu prestavljen v Prago. V Pragi se je počutil kakor doma. Češko svobodnjaško ozračje mu je prijalo. Zahajal je v sokolske vrhove in se navzel demokratične miselnosti Masarykove šole. Na Češkem pa je tudi spoznal nevarno delovanje nemške pete kolone, ki se je že takrat pripravljala za uresničenje Hitlerjevih načrtov. Maja 1937 je bil premeščen v Ljubljano za načelnika štaba Dravske divizijske oblasti in je ob koncu istega leta postal komandant 39. pehotnega polka v Celju. V tem času se je tudi v Sloveniji že čutilo delovanje nemške pete kolone, ki je po Hitlerjevi zasedbi Avstrije v marcu 1938, zlasti v spodnještajerskih mestih in trgih začela izzivalno nastopati.

Cilji nemških petokoloncev Mihailoviću niso bili tuji. Seznanil se je z njimi že na Češkem. Da zavre petokolonsko aktivnost, je ustanovil Društvo za obrambo severne meje, v katero je pritegnil Sokole in slovenske fante (bivše Orle). Takratnim strankarskim fanatikom v Ljubljani sodelovanje fantov s Sokoli ni bilo po godu, čeprav so bili časi tako resni in štajerska na vso moč izpostavljena nemškemu vplivu. Strankarska zaslepljenost je bila prevelika! V samem Celju, kjer so nemški zagrizenci in nemčurji zopet začeli dvigati glave, je Draža oživel Društvo rezervnih oficirjev, ki je skoraj izhiral na raku večnih klerikalno-liberalnih sporov. Kot mestni poveljnik je povsod dal Nemcem čutiti, da je Celje slovensko mesto.

V dveh letih službovanja v Ljubljani in Celju se je takratni polkovnik Draža Mihailović do podrobnosti seznanil s Slovenijo, Slovenci in s prilikami, ki so vladale v naši domovini. Ne le službena gotovanja, ampak tudi vsako prosto uro je uporabil, da je s svojim malim avtomobilom „Prago“ obiskal zdaj ta, zdaj drugi kraj. Tako se je seznanil s terenom in kar je bilo važnejše — s Slovenci. Slovenijo in Slovence je vzljubil in med njimi našel mnogo prijateljev.

Ker je predvideval, da bodo Nemci slej ko prej napadli Jugoslavijo, ni mogel ostati slep in ravnodušen za našo predvojno politično razdrapanost, prodiranje in jačanje nemškega kapitala v slovenskem gospodarstvu in za favoriziranje Nemcev in njihovih petokolonskih organizacij Kulturbunda od strani predvojnih jugoslovanskih vlad. Čuteč, da se bliža vihar, je 1939 zbral svoja opazovanja v obširno študijo splošnega vojaško-političnega položaja, v katerem se je Jugoslavija nahajala, in v njej še posebej

poudaril in obdelal nevarno stanje za Slovenijo in Slovence. Polkovnik Mihailović je v študiji, ki jo je poslal načelniku Glavnega generalštaba, med drugim zlasti obravnaval in utemeljeval sledeče predloge:

Teritorialna organizacija vojske. Politični vrhovi stare Jugoslavije so za voljo pospeševanja integracije jugoslovanskih narodov in civilizacijskega napredka vojakov iz zaostalih predelov države, največ pa zaradi nezaupanja do Hrvatov, Macedoncev in Slovencev uvedli v mirni dobi mešano popolnjevanje kadrovskih enot. Tako so vojaški obvezniki iz severnih, naprednih krajev služili vojaški rok v zaostalih deželah na jugu države, južnjaki pa v severnih. Lahko se še spomnimo, kako so godrnjali Slovenci, ki so morali v Macedonijo in so nevajeni tamošnjega podnebja množično obolevali od malarije. Da tak način služenja vojaškega roka ni pospeševal državljske zavesti, je bilo že takrat mnogim jasno. Iz mešanega načina popolnjevanja enot stalnega kadra pa je moralo nastati naravnost kaotično stanje v slučaju mobilizacije, ko so se formirale bojne enote na teritorialnem načelu. Jedro vsake bojne enote so bili kadrovc, ki so stvorili eno tretjino skupnega moštva. Ti kadrovc so bili iz drugih krajev, druge narodnosti, druge vere in imeli druge običaje kot pa dve tretjini rezervistov, ki so se mobilizirali iz neposredne okolice kraja, v katerem je enota bila nastanjena. Tako so v Ljubljani bili kadrovc Macedonci, Šiptari in Črnogorci, rezervisti pa obvezniki iz Ljubljanskega vojnega okrožja. Na ta način je v celi državi bila uničena kakršnakoli homogenost vojaških enot. Draža je bil prepričan, da je teritorialno služenje tako kadrovc kot rezervistov najboljše, kajti vsi se med seboj poznajo, drug drugemu pomagajo, saj vsak brani svoj dom, svoj kamen. Pri teritorialnih enotah sta v borbi pomembna činitelja lokalni ponos in iz tega izvirajoče tekmovanje. Teritorialno popolnjevanje vojaških enot se je pri srbski vojski odlično pokazalo tekom balkanske in prve svetovne vojne. Zato je polkovnik Mihailović predlagal teritorialno organizacijo vojske s srbskimi, hrvatskimi in slovenskimi divizijami in polki, tako da bi kadrovc in rezervisti služili v domačih krajih.

Utrjevanje vzdolž meje. Draža je odločno nasprotoval graditvi obsežnih fortifikacijskih objektov vzdolž naših raztegnjenih meja. To utrjevanje, ki je požiralo ogromne milijarde, ni imelo nobenega resnega vojaškega pomena razen poudarjanja iz notranje političnih ozirrov, da bomo branili celo državo, vse njene pokrajine. Jugoslavija bi za kolikor toliko uspešno obrambo njenih meja, ki so bile proti Madžarski in Romuniji popolnoma odprte, rabila najmanj trikrat močnejšo vojaško silo, to se pravi, da bi morala imeti vsaj petdeset milijonov prebivalstva. Fortifikacijski objekti pa, če so hoteli priti do pravega pomena v vojni, so morali biti opremljeni z odgovarjajočim orožjem, ki ga po prehodu škodovih tovarov v nemške roke nismo nikjer mogli nabaviti. Brez tega je utrjevanje pomenilo le zelo drago prevaro jugoslovanskega ljudstva, ki se je zanašalo na nekaj, kar je strateško cenjeno bilo bore malo vredno.

Pri realni presoji vojaškega položaja, v katerem se je Jugoslavija takrat nahajala, je Draža prišel do zaključka, da je treba zaščititi meje le v svrhu izvedbe mobilizacije, nato pa koncentrirati in razviti sile v cen-

tralnem in južnem delu države z naslonom in odstopnico na morje. Zato bi v tem delu države morali biti utrjeni važni prelazi, zaprte soteske, skozi katere vodijo ceste in železnice. Torej le na občutljivih mestih potencirana naravna terenska nepristopnost. Zlasti pa bi se morala zgraditi varna podzemeljska skladišča in delavnice za popravilo orožja in materiala ter pravocasno v njih skoncentrirati hrana, orožje, municija in druge potrebščine.

Gverila: Osnovati gverilske formacije že v mirnem času, jih za gverilsko vojevanje potrebno opremiti in izvežbati. Pripraviti prebivalstvo, da bo razumelo in pomagalo gverilcem, ki bodo operirali v po sovražniku zasedenem ozemlju. V slučaju, če se bo redna vojska morala postopoma umikati iz planinskih predelov Bosne, Hercegovine, Črne gore, Zapadne Srbije in Makedonije, to je krčiti mostobran k morju, bi organizirana gverila v evakuiranih krajih nadaljevala borbo.

Seveda je študija vsebovala tudi predloge glede ublažitve srbsko-hrvatskega spora, omejitve strankarske strupenosti v svrhu ojačanja sloge pred prihajajočim viharjem in budne kontrole nad aktivnostjo narodnih manjšin. Kajti to so osnovni predpogoji za visoko moralo med vojaštvom in narodom, brez katere se gverilski način vojskovanja ne more uspešno voditi.

Mihailovićeve študija, bazirana na stvarnih prilikah, v katerih se je Jugoslavija nahajala, na resnični moči in vrednosti njene vojske v danih okolinostih in na najuspešnejšem izkoriščenju našega neprehodnega planinskega področja, bi na najvišjih mestih morala žeti odobravanje in dobiti polno priznanje. Ne v takratni Jugoslaviji! Generalštabni polkovnik Dragoljub Mihailović je bil za to izborna študijo od tedanjega vojnega ministra kaznovan s trideset dni strogega zopora in prestavljen za šefa odseka v Vrhovno inspekcijo, kjer je kasneje postal pomočnik načelnika štaba. Na solunskih latorikah speči in le za prilike, ki so vladale pred dvajsetimi leti dostopni vrhovni vojaški krogi so razlog za tako kazen motivirali s tem, da je polkovnik Mihailović s svojim poročilom in predlogi hotel zapegljati vrhovno državno upravo „na pot napačnih ukrepov“.

Dogodki so kasneje pokazali in potrdili točnost in objektivnost Dražinega poročila, toda takrat je bilo že prepozno. Tako često se med vzroki, da smo tako hitro zgubili vojno, navajajo bosanski konjiči in volovska vprega. O, še kako odlično bi nam služili ti konjiči in volovska vprega v planinah, kamor ne bi mogli nemški tanki in motorizacija, da so merodajni sprejeli Dražine predloge. Na nesrečo nas vseh je v tistih usodnih dneh za Jugoslavijo in njene narode „volovska vprega“ vozila državni voz...

Dražina Mihailović je bil priznan strokovnjak v pehotni taktiki. Ko je bil v službi v Vrhovni inspekciji, je 1940. v zimskem programu predavanja za oficirje beograjske garnizije imel serijo predavanj iz sodobne borbe pehote in v teh predavanjih še posebno obdelal takozvano malo vojno — gverilo. V zimskem tečaju 1940 je bil polkovnik Mihailović eden izmed redkih predavateljev, ki ni čital pripravljenih predavanj, nego je z živo, vžigajočo besedo, podkrepjeno z nešteti primeri razlagal načine borbe moderne pehote in gverilskih enot. S svojim prikupnim nastopom in izvrst-

Ne samo brzostrelka v pošteni roki slovenskega domobranca, ampak tudi fotografski aparat domobranskega vojnega poročevalca na bojišču slovenskega poštenja proti mednarodni rdeči zaroti je bilo orožje, pred katerim krvavi komunistični nasilniki
še danes trepetajo

kakor tudi ne kapitulacije, za katero je zvedel 20. aprila. S petnajstim nim predavanjem je na mah osvojil zlasti mlajše oficirje. Po njegovih predavanjih se je vedno vnela živa diskusija, dočim smo pri drugih predavateljih navadno komaj čakali, da gremo domov. Čeprav so se oficirske kazni držale v tajnosti in so zanje smeli vedeti le oficirji istega in višjega ranga, smo kaj hitro zvedeli za Mihailovičev slučaj. Ker mlajših oficirskih generacij zastareli pogledi ogromne večine jugoslovanske generalitete niso navduševali, je prav zato Mihailovičev ugled še bolj rastlel.

Spomladi 1941. je bil polkovnik Mihailović premeščen za pomočnika načelnika štaba šeste (Primorske) armadne oblasti v Mostar. Po vojnem razporedu pa je postal pomočnik načelnika štaba druge armade. Dvanajstega aprila je v Gračanici prevzel dolžnost načelnika štaba druge armade. Sledečega dne je formiral kombinirani brzi odred sestavljen iz motorizirane pehote in nekoliko tankov, z njim trenutno vzpostavil situacijo na odseku Dobož—Drventa—Bosanski Brod, zavzel Drvento in dospel do Bosanskega Broda in se petnajstega aprila zjutraj pri Doboju udaril z nemško oklopno kolono. Po težkih borbah, ki jih je vodil ves dan, je zvečer dobil vest o sklenjenem premirju. Nemci so zasedli Dobož in Mihailović se je z ostanki brzega odreda povlekel v gozd. Mihailović premirja ni priznal,

aprilom 1941. je začel njegov odpor proti okupatorjem, ko so ostale jugoslovanske enote položile orožje. Po nekaterih praskah z Nemci se je Mihailović z osemdesetimi oficirji, podoficirji in vojaki 29. aprila prebil do Drine in se s čolni prepeljal na srbsko stran, da bi 13. maja zjutraj razvil jugoslovansko vojaško zastavo 41. pehotnega polka na Ravni gori.

Z Ravno goro Draža Mihailović prehaja v zgodovino, v nesmrtnost. Da bi zajeli vse njegovo delo od Ravne gore pa do njegove tragične smrti, so potrebne knjige. O legendarnem „Čiči“, kakor ga je ljudstvo iz ljubezni klicalo, je napisanih že mnogo knjig. In še več jih bo; kajti njegov pojav, njegova borba, njegovo trpljenje in žrtev ne predstavljajo samo epopeje srbskega naroda in Jugoslavije v drugi svetovni vojni, nego celega Balkana. To je junaška pesem o gorskem carju, pesem o Robinu Hoodu balkanskih planin.

Čim bolj nas bo korak časa odmaknil od dobe druge svetovne vojne, tem bolj bo pred nami blestel orjaški lik Draže Mihailovića. Že danes, po dveh desetletjih, ko iz pojmljivih razlogov javnosti niso še dostopni skriti predali zavezniških arhivov, so postala več kot smešna namigavanja o neki namišljeni Dražini kolaboraciji z okupatorji. Te komunistične izmišljotine so bile na zapadu v svrhu tolažbe nemirne vesti s tako vneto razširjene proti koncu vojne in takoj po vojni. Številni dokumenti iz osiščenih arhivov so namreč potrdili, da so ravno komunisti za dosego svojih revolucijskih ciljev bili v stikih z okupatorskimi štabi in so bili celo pripravljani skupaj z Nemci braniti jadransko obalo pred izkrcanjem zaveznikov. Prišel bo tudi čas, ko bodo iz raznih podzemnih skrivališč prišla na dan dešifrirana navodila in poročila, ki jih je dobivala in oddajala po radiu britanska misija pri Dražinem štabu. Takrat bodo mnogi razumeli, vsaj za nas dokaj nerazumljive besede brigadirja Armstronga, „da nikoli ni počila nobena puška proti njim...“ Spoznali pa bodo tudi kako moško in objektivno je pisal o svojem prijatelju Draži Mihailoviću pokojni ameriški polkovnik Seitz.

Brez ozira, kako je bil med drugo svetovno vojno kdo opredeljen in kako se dandanes obrača, ni dokumentov zgodovinske vrednosti in jih ne bo, s katerimi bi se moglo osporavati sledeča dejstva:

Da je Draža Mihailović smatral čast in slavo jugoslovanske vojaške zastave enakovredno slavi zastav legendarnih srbskih polkov.

Da Draža Mihailović, zaupajoč vrlinam srbskega naroda in zvestobi Slovencev ni nikdar priznal sramotne kapitulacije in nikoli odložil jugoslovanske puške.

Da sta bila srbski narod in Draža Mihailović eno in isto. Med njima posredniki v vidu političnih strank in polvojaških legij niso bili potrebni.

Da je Draža Mihailović iz najčistejših idealnih nagibov, iz goreče domovinske ljubezni osnoval vojaški pokret, s katerim je, primenjajoč taktiko „male vojne“ — gverile z vznemirjanjem sovražnika in rušenjem strateško važnih komunikacij in objektov nudil zaveznikom maksimalno pomoč, ne da bi pri tem do skrajnosti izpostavljal civilno prebivalstvo. Za to pomoč je Draža od zaveznikov dobil najvišja priznanja, toda neznatno podporo v orožju in opremitvi.

Da je Draža Mihailović z gverilskimi enotami pripravljaj vojaško organizacijo, da bi v trenutku, ko bi dozorel položaj na svetovnih frontah, s splošno vstajo vrgel sovražnika iz jugoslovanskega etničnega ozemlja.

Da je Draži Mihailoviću s komunističnim napadom v hrbet njegovih, proti Nemcem se borečih enot bila vsiljena državljanska vojna, katere on ni niti pričakoval in še manj želel.

Da je komunistični odpor začel šele po nemškem napadu na Sovjetsko zvezo. Ta odpor se je poleg manjših sabotažnih akcij proti okupatorju v glavnem izražaval v umorih uglednih narodnih prvakov, županov in orožnikov in v zažiganju občinskih arhivov in zemljiških knjig. Mihailović je, braneč prebivalstvo pred nasiljem, bil primoran stopiti na politični teren in modificirati svoj prvotni načrt organizacije čisto vojaškega pokreta.

Da so komunisti z akcijami neznatnega vojaškega pomena izživali represalije okupatorja nad nedolžnim prebivalstvom, češ: „žrtve morajo biti“, dočim je Mihailović napadal sovražnika načrtno, premišljeno, rušeč objekte predvsem v nenaseljenih krajih, toda objekte strateške važnosti, ki niso mogli biti hitro popravljene ali nadomeščeni. Draža je ščitil narod in narod je to cenil.

Da so se zapadni zavezniki pod pritiskom Stalinove nepopustljive zahteve po drugi fronti, v strahu pred separatnim mirom med Sovjetijo in Nemčijo, upirajoč se na zlagana poročila in izdajalske nasvete v njihove vrhove infiltriranih komunistov odločili podpreti Titovo komunistično gverilo. Sklenili so, ne glede na žrtve jugoslovanskega ljudstva in na posledice podpiranja komunistične revolucije, improvizirati drugo fronto v Jugoslaviji. — Churchill — McLeanu: „Kaj nas briga?! — Ti in jaz ne misliva po vojni živeti v Jugoslaviji...“

Da so nato oficirji zavezniške vojaške misije v svrhu izzivanja Mihailovića začeli zahtevati izvršitev vojaško popolnoma neosnovanih, naravnost blaznih akcij, ki bi imele za posledico le obširne nemške represalije in ogromne žrtve nedolžnega civilnega prebivalstva. Mihailović, varujoč prebivalstvo pred nacističnimi represalijami in vojaško neupravičenimi žrtvami, je take zahteve odklonil in ob neki priliki celo vzkliknil: „Jaz nisem nikakršen indijski maharadža in Jugoslavija ni britanska kolonija. Kot vojni minister suverene Jugoslavije sem prevsem dolžan varovati interese njenih narodov...“

Da je nato prenehala itak nepomembna podpora, ki jo je Mihailović dobival, in da je londonski radio vse Mihailovićeve vojaške akcije začel objavljati kot podvige partizanov, da bi se tako našel izgovor, kako se le Tito bori brez ozira na žrtve ter skonstruiral vzrok za premestitev britanske vojaške misije iz Dražinega v Titov štab.

Da se je v svrhu političnega likvidiranja Mihailovića izvršil v zgodovini nepoznan pritisk na jugoslovanskega kralja in njegovo vlado, naj se odpove Mihailoviću in se prikloni Titu. Kralj-slabič, namesto da bi Churchillu odgovoril da ni indijski maharadža, nego je suveren Jugoslavije, se je upognil in izdal Mihailovića, vojsko in narode Jugoslavije.

Da bi omogočili zmago komunistične revolucije v Jugoslaviji, so za-

padni zavezniki, protivno dogovoru v Teheranu, molče privolili vkorakanje sovjetske vojske v Srbijo in vstoličenje Tita s pomočjo sovjetskih tankov in bajonetov, brez katerih bi nikdar ne dobil oblasti nad jugoslovanskimi narodi.

Da bi bila za Mihailovića in za vse svobodo ljubeče Jugoslovane kupa gorja polna, je bivši kralj v svojem govoru preko londonskega radia slavil rdečo armado, ki je osvobodila Beograd in vpeljala „njegovega maršala“ v kraljevski дворец, zapadni zavezniki pa so bombardirali Mihailovićevo vojsko, ranjence, bolnike, žene in otroke, ki so se z njo umaknili v Bosno.

To so v zgoščeni obliki podana dejstva herojskega nastopa in zadržanja Draže Mihailovića in pa dejstva, ki dokumentirajo morda najperfidnejšo izdajo, ki se je v zgodovini človeštva dogodila na bojnem polju. V tej izdaji ni bilo dovolj zapustiti do groba zvestega zaveznika, nego so cinični akterji te izdaje po zgledu „primite tatu“, prikrivajoč svojo sramoto, hoteli oblatiti žrtev z nezvestobo!

Vzgojen v tradicionalnem srbskem svobodarskem duhu kot mož časti in ponosa, prekaljen v borbah in junaštvu balkanskih in svetovnih vojn, neomajno verujoč v ideale svobode in demokracije, je mogel Draža Mihailović iti preko slave in ponižanj. Samo mož tako kremenitega značaja je bil v stanju, ko so ustaške horde klale stotisočere nedolžne srbske žrtve, sredi Srbije visoko nositi jugoslovansko zastavo, ne samo ostati zvest Jugoslaviji, ampak celo preko svojega prijatelja generala Velčeva pripravljati uresničenje ideje velike jugoslovanske države od jadranskih do egejskih in črnomoških obal. Samo mož z nezlomljivo vero v pravilnost svoje zamisli, svojega pokreta, mož čiste vesti, je mogel ostati zvest zaveznikom, ko so ti z bombami prekrivali umikajoče se kolone njegovih vojakov, ranjencev in bolnikov. Samo tak mož, dostojen in pripravljen, da nastopi pot Kalvarije, je mogel v Bosni za početje zaveznikov reči: „Saj ne vedo, kaj delajo. Prišel bo čas, ko bodo spoznali...“ Edinole Draža je mogel ostati zvest kralju, ko je ta v govorih in z dejanji pritiskal pečat izdajstva na njega in njegove zveste. Samo kremeniti Draža je odbil ponudbo, da se reši v inozemstvo, kajti ni hotel tam postati igrača mednarodnih intrig. Ostal je na jugoslovanskih tleh, da dokonča trnjevo pot v borbi za svobodo, pravico in enakopravnost jugoslovanskih narodov, ki za njega niso bile le priložnostne fraze, ampak ogenj ideje, iz katere je črpal svojo moč. Če so se proti njemu zakleli vsi bogovi, da ni mogel zmagati živ, je Draža na ogenj svojih idej priložil samega sebe, da z njimi zmaga — mrtev. Dokončal je svoje delo z največjo žrtvijo. Padel je od Kajnovе roke, da bi ga neznano kje krila rodna domača gruda in da bi bodočim jugoslovanskim pokoljenjem njegove ideje postale plamenice svobode...

Pred stoletji so Turki na Vračaru sežgali truplo svetega Save in pepel raztresli po okolici, toda zato v srbskem narodu niso ubiti žive krščanske vere. Pred dvajsetimi leti so komunistični rablji ubili Dražo in še danes skrivajo njegov grob, da bi narodu ne bil svet kraj. Boje se mrtvega Velikana, trepetajo pred romanji na njegov grob, kajti dobro vedo, da niso

ubili njegovih idej, da v srcih jugoslovanskega ljudstva niso zatrli hrepenenja po svobodi.

V strah komunističnih moralcev in v večer opomin onim, ki še niso izpolnili svoje dolžnosti, se iz neznanega groba dviga senca gorostasnega Draže Mihailovića. Iz neznanega groba tam nekje pod Avalo prihaja neviden plamen, ki vžiga v jugoslovanskih srcih, v srcih vseh potlačanih narodov žar hrepenenja po svobodi. Iz groba pod zeleno Avalo Dražin duh vodi stotisočere vojne zборе, milijonsko armado onih, ki so od Katyna preko poljskih ravnin in Varšave, preko Karpatov in v Lidicah, v ognju nacističnih krematorijev, v balkanskih planinah, v grapah Dinarskega krasa in gozdovih Kočevskega Roga tja do sten Monte Cassina v borbi za svobodo položili življenja na oltar demokracije, da bi za nagrado njih narodi in domovine bile pahnjene v žrelo nenasičnemu komunističnemu Molohu.

V imenu vseh teh plejad pravičnikov telesno mrtvi, toda nesmrtni Draža neizprosno terja pravico in svobodo!

Večnaja pamjat!

1956 - 1966

Prvih deset let naše organizacije. V življenju posameznika pomeni to dobo detinstva, v organizaciji pa je to doba dolgih let napora, dela in žrtev.

Že ob samem spočetju so nam zabranjevali rojstvo, ob rojstvu pa so nas obsodili na smrt, ker je bilo naše rojstvo greh.

Tako podobno se mi je zdelo takrat, kot da slišim velikega Franceta Prešerna, ki poje: „kaj pa je treba tebe bilo...“ Pa smo povedali že tedaj in danes samo znova pribijamo: „Ne sla po odporu in orožju, ne kariernih avanturah, rodila nas je nuja nasilja in proti nasilju smo vstali v **obrambo svobode človeka**, ne starega reda. In dokler je sužnost doma in nasilje, v našem programu ne more biti premirja.“

Zdelo se je, da smo mrtvi, pa smo vstali, da pričamo resnico namesto zasutih ust, da govorimo o zločinih zavutih v odlikovanju herojev, ter da pazno čuvamo našo v ognju in žrtvah prekaljeno idejo, ki je vredna toliko pobite mladosti in toliko let suženstva.

Ponosni smo na naše organizacije, v kateri smo se zopet našli borci, razbiti in razkropljeni po vseh deželah sveta. Široko so odprta naša vrata vedno vsem, ki niso še prikrojili ideje politični barvi, ali celo zamenjali narod za stranko.

Hvaležni smo božji Previdnosti, ki vodi in ohranja našo organizacijo ter prosimo Njenega varstva še za naprej. Veliki duh naših pobitih bratov pa naj tudi v bodoče bdi nad nami, spremlja našo borbo in napore v vseh zaprekah za dosego končnega, edinega, v ognju, krvi in mučeništvu preizkušene ideje:

BOG — NAROD — DOMOVINA!

Starešinstvo
DSPB Tabor v Argentini

Strani „Tabora“ hočejo biti vsem odprta knjiga, v katero bo lahko vsak pisal vse, kar mu leži na duši, samo da ga pri tem vodijo pošteni nameni v službi pravice, resnice in našega zgodovinskega poslanstva.

(Iz našega uvodnika prve številke)

Dr. Stanko Kociper

NEPOTREBEN TRUD

TABOR (št. 8, 1966 — str. 22—225) je priobčil prispevek dr. Tineta Debeljaka pod naslovom „Odgovor dr. S. Kocipru na odprto pismo meni“ in s tem še enkrat več dokazal, da niso prazne besede, kadar trdi, da je prvi zares svobodni časopis v vsej zgodovini tiskane slovenske besede in tečaj demokratičnega razpravljanja.

Jaz namreč nisem imel takšne sreče, ko sem lansko leto poprosil g. Miloša Stareta, da bi mi dal na razpolago strani svoje Svobodne Slovenije, kjer bi lahko zavzel stališče do njegovega članka „Leto 1945 — usodni mejnik“ v Zborniku Svobodne Slovenije za leto 1965.

Naslov, ki ga je dr. Tine Debeljak dal svojemu prispevku, pomeni, da bi to moral biti njegov odgovor na moje ugotovitve o zgodovinski problematiki, ki je bila predmet njegovega članka „Po dvajsetih letih“ v Svobodni Sloveniji z dne 10. 6. 1965.

Toda dr. Tine Debeljak izrecno pravi, da je zgodovinsko problematiko pustil za drugo priložnost in članek napisal pač zato, „ker ljudje še čakajo njegovo ‘opravičilo’, kajti sicer bo ostal v očeh javnosti kot človek brez časti“.

S to argumentacijo je pisec doprinesel še en dokaz več, da iz naše zdomske skupnosti po vsem, kar se je zadnja leta za vselej prelomilo, pa navzlic vsaj nekaterim že dokončno prečiščenim bistvenim dejstvom še niso izginila bolesta stremljenja, ki bi iz Bog ve kakšnih razlogov vsako diskusijo in potrebno polemiko o skupnih problemih rada ponižala v intrigo in ju s tem obrnila v osebno razračunavanje. V svojo itak že nedvomno afirmacijo se dr. Tine Debeljak ni dal zapeljati. Ne zato, ker zadržano ne dvomi o mojem hvaležnem prijateljstvu, temveč zaradi tega, ker sem prepričan, da po svojih intelektualnih, značajnih in moralnih kakovostih stoji preveč visoko.

Dr. Tine Debeljak namreč v „uvodni opazki“ odkrije, da so mu dali povod za pisanje tega prispevka ljudje, ki so mu z ozirom na moje odprto

pismo dopovedovali: „Sreča zate, da sta prijatelja, sicer bi te s kolom...“ in pa: „Presneto moraš biti slab človek...“*

Toda navzlic ponovnemu prebiranju svojega odprtega pisma, ne morem v njem najti stavkov, ki jih dr. Tine Debeljak citira kot moje: „Tudi Ti boš moral pojasniti, sicer boš omadžeovan pred zgodovino...“ Pa: „...si se uvrstil med tiste, ki delajo spor med zamejsko slovensko skupnostjo.“

Ker torej ti stavki niso moji, tudi ni moja naloga, da na tem mestu vrednotim, zavračam ali sprejemam njih pomen in sodim o tem, če izražajo resnico ali ne. To je izključno stvar dr. Debeljakove presoje, kakor je samo stvar njegove vesti tudi vse ostalo, kar je na te „citrate“ navezal.

Edini kolikor toliko oprijemljiv povod za takšen „odgovor“, kot ga je napisal dr. Tine Debeljak, bi lahko zares bila besedica „Tvoja“ v odstavku o zmoti, ki pa ga pisec citira iz mojega odprtega pisma brez začetne besede „toda“. — Pa tudi zaimek „Tvoja“ v citiranem odstavku je tako nesmiselna tiskovna napaka, da dr. Tine Debeljak ne glede na to, da sem mu jo v njegovem izvodu popravil, sam pravilno sklepa, da „ni vreden niti zavračala, ker ni bil tako mišljen..., niti bi temu nihče ne verjel“; da je namreč dr. Tine Debeljak zakrivil smrt 12.000 domobrancev itd.

Z ozirom na to bi v zvezi z dr. Debeljakovim pravilnim sklepom omenil samo to, da se je tudi meni zdela tiskovna napaka tako nesmiselna, da urednika Tabora nisem niti poprosil, naj jo popravi. Vsak tudi najbolj povprečen bralec je namreč v zvezi s prejšnjimi odstavki in z navezavo na citat iz dr. Debeljakovega članka „Po dvajsetih letih“ z lahkoto razbral, na koga se nanaša odstavek v mojem odprtem pismu, da „zmota, ki je zahtevala 12.000 najboljših mladih slovenskih življenj, ni opravičilo za valjenje krivde zanjo na pokojnega prezidenta-mučenca, ki je storil vse, da do te zmote ne bi prišlo!“

Ostanejo torej trije citati iz mojega odprtega pisma, katere dr. Tine Debeljak vrednoti kot moje **direktne očitke**, ki naj bi potrdili argumentacijo njegove „uvodne opazke“.

1. Ne po črki, ne po smislu, še manj pa po vsebinski navezavi v tekstu mojega odprtega pisma je citat, ki ga navaja dr. Tine Debeljak, kakor koli očitek njemu, da bi on — „mogel rešiti tedaj gen. Rupnika“.

Obakrat, ko sem ta slučaj dr. Tineta Debeljaka omenil v svojih spisih, je iz teksta samega jasno razvidno, v kakšni zvezi sem to storil.

Prvič (Tabor št. 9/1964 — Str. 182) sem ga omenil med drugimi primeri, ki naj bi za zgodovinarja postavili v bolj jasno luč trditev pok. **msgr. Matije Škerbca** v pismu z dne 19. 6. 1963, da bi gen. Rupnika „skril naš odbor in rešil, kakor smo rešili Vuleta“. — Zapisal sem namreč: „Ali pa

*Ne razumem, kako so ustvarjeni nekateri ljudje, da so po eni strani tako občutljivi, da čutijo mušico, po drugi strani pa imajo tako debelo kožo, da ne zaznajo škorpiona...

pomeni 'reševanje in skrivanje' to, da dr. Tine Debeljak ni sel obvestit gen. Rupnika itd."

Drugič sem ga uporabil v svojem odprtem pismu pod točko 2 med drugimi primeri, ki naj bi za zgodovinarja postavili v bolj jasno luč sledečo ugotovitev dr. Tineta Debeljaka v članku „Po dvajsetih letih“: „Niso bili politiki proti generalu Rupniku, dasi bi ne mogli trditi, da ni bil general Rupnik proti politikom.“ — Med vsemi drugimi primeri sem namreč njegov slučaj začel s stavkom, ki ga pa dr. Tine Debeljak ne citira: „Vsaj en dokaz pa nosiš tudi sam v svojem spominu.“ Zato sem ga tudi zaključil s pozivom, ki jasno pravi: „...predno boš za zgodovino zapustil zapisan dvom o Rupnikovih odnosih do politikov!“

Sicer pa dr. Tine Debeljak sam končno ugotovi, da „ta pasus v odprtem pismu ni naperjen toliko proti njemu, kakor proti dr. Kreku in politikom.“

Problem „direktnega očitka“ leži torej povsem drugje; in to dr. Tine Debeljak tudi tokrat potrjuje z vsem, kar je zapisal v zvezi s tem „očitkom“.

Gre namreč za **odnose naših politikov do gen. Rupnika** med revolucijo, po vojni — in danes!

To, da z nevdržljivimi argumenti skuša tudi znanstvenik nedvomne kvalitete dr. Tineta Debeljaka prikazati te odnose in njih posledice drugačne kot so v resnici bili in so še, mu pa mogoče prav zaradi prijateljstva, ki naju veže, **zares očitam**.

Že sama diskusija, ki se o tem vprašanju vodi zadnja leta med našo zdmsko javnostjo, pa njen izvor, sta najbolj neizpodbitni dokaz, da jih ni zakrivil gen. Rupnik, ki je postal njihova žrtev in je to ostal do danes. Zakaj naj bi ga sicer oblatili že za njegovo osmrtnico, po kateri se je razlila čezenj cela poplava natolcevanj, klevet in obsodb, ki se še danes ni ustavila, — razen v ledenem molku in bojkotu, ko bi bilo treba spregovoriti?!

Z ozirom na „eventualno intervencijo“ dr. Tineta Debeljaka samo še to:

V verziji, ki jo je pred leti dr. Tine Debeljak pripovedoval, in na katero sem mislil obakrat, ko sem slučaj omenil, se ni spovedal: „Morda sem bil tedaj v Rimu res tako naiven, da sem si mislil, da bi mi general samo na moj hamletovski poziv: 'Ofelija, pojdi v samostan!' takoj sledil?“ — Tudi vseh argumentov, ki jih navaja sedaj proti koristnosti svojega obiska pri gen. Rupniku, ni zaključil tako enostavno: „Mislim, da sem 'človeško razumljivo razložil' nepomembnost moje eventualne intervencije, četudi bi me poslali tja, pa magari z vizitko dr. Kreka. Ne dobil bi niti **vstopa**.“

Pred leti je dr. Tine Debeljak pripovedoval, da je bil pripravljen iti obvestit gen. Rupnika o tem, kar je zvedel, pa mu je **dr. Miha Krek obisk odsvetoval**, „da gen. Rupnik ne bi mislil, da se ga misli iznebiti...“

Toda dopuščam, da mi te verzije nihče ne bo verjel. Dopuščam, da sem si jo sam izmislil ali vsaj prikrojil. Za vedno pa bo ostala v analih naše zgodovine zapisana verzija, ki jo je sedaj dr. Tine Debeljak pustil črno na belem. — Zavrzimo torej ono in ostanimo pri tej!

Takrat je namreč gen. Rupnik že in še bil na svobodi v hrvaškem begunskem taborišču Fermo in dr. Tine Debeljak ne bi potreboval nobene vizitke dr. Kreka, da bi „dobil vstop“! Po razočaranju, ki ga je doživel med svojimi rojaki v taborišču Servigliano, kjer so ga ljudje iz kroga dr. Žitka v najboljšem slučaju vsaj tako „toplo“ in „dobro“ sprejeli, da si je lahko takoj dal obračuna o odnosih ter „skrivanju in reševanju“, ga pač ne bi bilo treba po hamletovsko pozvati: „Ofelija, pojdi v samostan!“ V kolikor sem pokojnega prezidenta poznal, takšenle hamletovski poziv pri njegovem premočrtnem, viteškem značaju zares ne bi imel efekta! Vsekakor pa bi bila stvar čisto drugačna, če bi dr. Tine Debeljak gen. Rupnika nagovoril brez teatralnosti nekako takole preprosto:

„Pustite, da so Vas v taborišču Servigliano skušali ‘skriti in rešiti’ na način, ki Vam ni bil všeč...! Tam so pač mali ljudje... Jaz pa prihajam prav iz bližine našega šefa, ki Vas pozdravlja (Na tem mestu bi dr. Debeljak lahko predal gen. Rupniku ‘magari vizitko dr. Kreka!’) in Vam sporoča, da še vedno vztraja pri opozorilu, ki Vam ga je dal razumeti v taborišču vojnih ujetnikov, kjer sta se tako ‘ljubeznivo pozdravila’ in ‘zelo iskreno, prijateljsko poslovila’* in kjer Vam je obljubil, da bo ‘vedno rad storil, kar more, samo recite’.** Sedaj je namreč dr. Krek zares ‘informiran o nekem spisku, v katerem Tito zahteva ponovno določene ljudi nazaj, med njimi Remca, Rupnika itd.’“

Sploh pa ne govorim o tem, kakšen efekt bi na pokojnega prezidenta naredilo, če bi dr. Tine Debeljak namesto hamletovskega poziva: „Ofelija, pojdi v samostan!“, že pred 21 leti, pa ne šele sedaj preprosto rekel:

„Kakor sem informiran, je vrhniški župan Hren pripravljen v Rimu na Via dei Colli preskrbeti dokumente kot vsem ‘sivim’...“

O tem namreč dr. Tine Debeljak najbrž ni bil informiran šele po 21 letih, saj je bila Via dei Colli, kjer so preskrbovali dokumente za ljudi, ki pač niso bili tolikšni kolaboracionisti kot Rupnik, tudi njegov „dom“:

Šele, če bi po takšni „človeško umljivi razlagi“ potem kljub temu gen. Rupnik naredil „samomor iz duševne neuravnovešenosti“ in si tako zaslužil to „najmilejšo sodbo, ki jo je mogoče dati o človeku, ki je bil kljub temu velik mož“, kakor skuša dr. Tine Debeljak aplicirati Nobelovega nagrajenca Eliota na gen. Rupnika, bi kot prigodnični pisec, ne pa kot znanstvenik, mogoče lahko omenil anonimne dogodivščine in takšno nesmiselno in protislovno izmišljotino kot je „všita britvica... v bluzi“. Ali pa bo moral „človeško umljivo razložiti, zakaj je ni uporabil, če ni hotel iti niti v samostan, kamor ga je spravljal g. R. Petriček in tudi „nije hteo“ zbežati,

* Še en dokaz več, kakšne odnose je hotel gen. Rupnik vzdrževati s politiki.

** Najbrž ne dr. Miha Krek, ne dr. Tine Debeljak ne mislita, da bi človek Rupnikovega kova po epizodi v taborišču Servigliano moral povrhu še pasti na kolena in dr. Kreka rotiti za pomaganje?!

kakor poleg mnogih drugih pričevanj sedaj tudi dr. Tine Debeljak priznava, ko citira hrvaškega književnika „g. N.“!

Do prikaza odnosov politikov, kakor ga je napisal dr. Miha Krek v Ameriški Domovini (21. 12. 1965.) in ga je ponatisnil Vestnik (št. 3-4-5/1966), pa do njegovega načina razlaganja pravne odgovornosti Narodnega odbora leta 1945 doslej nisem zavzel stališča, ker sem o tem že dal v javnost gradivo, ki ga bo nepristranski zgodovinar lahko položil na tehtnico, oziroma so se spustili v diskusijo drugi.

Kljub temu, da dr. Tine Debeljak navaja dr. Krekove citate kot nesporno, dokončno dokumentacijo in najvišji dokaz, ki naj končno javno odnose med gen. Rupnikom in politiki, pa s tem tudi odgovornosti obrne v prid politikom, tudi na tem mestu ne mislim analizirati njegovih navedb; predvsem ne zato, da tudi dr. Miha Kreka njegovi referenti, ki so ga po vojni že tolikokrat potisnili v neprijeten položaj, ne bi prepričali, da mu naprtujem „direktne očitke — s kolom“...

Cisto na kratko pa le moram omeniti vsaj sledeča dejstva:

Ko se je dr. Miha Krek dne 6. septembra 1945 z njim srečal v taborišču za vojne ujetnike, je bil optimizem gen. Rupnika povsem na mestu. Računal je z izjavo poveljnika britanske 78. divizije Battleaxe v Millstattu gen. R. K. Arbuthnott-a, ki jo je ponovil tudi poveljnik taborišča Föderaan ob Zili Capt. Smith ob premistitvi gen. Rupnika v Italijo.

Sredi istega meseca septembra leta 1945 je namreč bil general Leon Rupnik izpuščen iz taborišča za vojne ujetnike na svobodo v taborišče hrvaških beguncev Fermo.

Tu šele se začenja novo poglavje; tedaj šele se dvigne zavesa za zadnje dejanje Rupnikove žalogre — s preludijem v taborišču Servigliano.

To je razdobje, ko so prišli do izraza dokazi resničnih odnosov politikov do bivšega prezidenta slovenskega naroda v komunistični revoluciji pod tujo okupacijo! To je razdobje, ki govori o tem, kako so politiki „skrivali in reševali“ generala Leona Rupnika!

Govoriti po 21 letih o tem, kaj so storili in opustili drugi, in kaj je storil ali opustil za svojo rešitev predvsem gen. Rupnik sam, je jalovo! Predmet debate so namreč odnosi med politiki in gen. Rupnikom še izza let revolucije in takoj po vojni do današnjih dni, pa posledice, ki so jih ti odnosi rodili ne samo za usodo gen. Rupnika, ampak za ves slovenski narod!

Ko je namreč bil gen. Rupnik po tem, ko je bil dr. Miha Krek „informiran o nekem spisku, v katerem Tito zahteva ponovno določene ljudi nazaj, med njimi Remca, Rupnika itd.“, zopet zaprt, so kajpak bili že prepoznani vsi najboljši nameni „skrivanja in reševanja“. Tudi pošiljanje „salezijanca dr. Šeruge za njim v Južno Italijo, kjer so ga imeli zaprtega pod šotorom in zastraženega za vrnitev“, je bil samo obisk svečenika pri človeku, ki čaka na izvršitev smrtne obsodbe. Takrat je namreč bilo zares že več kot sigurno, da „ni bilo mogoče, da bi ga rešil“... Zato je tem bolj nesmiselno danes to dejstvo prikazovati kot napor za „skrivanje in reševanje“ in s tem kot dokaz dobre volje in namenov politikov do gen. Rupnika. Naravnost nemoralno pa bi bilo, zaradi neuspeha te „akcije“ zaobrati oči proti

nebu... — Po objavi Rupnikove oporoke v Taboru (št. 9/1966) najbrž ni potrebno več niti mimogrede omeniti, da tudi ni resnica, da je dr. Šeruga „dobil od generala še testament, ki sta ga nato z dr. Krekom poslala gen. gospe“. Tisto „obširno pismo“, o katerem govori dr. Miha Krek, so samo v naglici na papir, v kakršnega so bili znotraj škatle zaviti „amerikanski“ keksi, vržene prekratke besede s pozdravi za „vse Slovence od preč. g. škofa začenši do zadnjega otroka“. Iz tega pisma, ki je hodilo do gen. gospe točno mesec dni, je šele nekaj dni pred izročitvijo zvedela, kje je bil zopet zaprt.

2. „Direktni očitek“, da me je dr. Tine Debeljak v noči dne 2. maja 1945 nalašč vodil za nos, ko sem po **prezidentovem** nalogu mrzlično iskal vsaj nekatere člane Narodnega Odbora za razgovor o konkretnih predlogih, s katerimi bi stopili pred gen. Rösenerja, je v mojem odprtem pismu tudi za „navadne borce, katerim je spis namenjen“, povsem jasno naveden pod točko d) samo kot eden izmed vrste drugih „direktnih očitkov“ t. j. dokazov, kdo je takrat „zavlačeval rešitev krize“. Saj celo odstavek, iz katerega je dr. Tine Debeljak pobral citat, naravnost začenjam takole: „Kadar govoriš o 'zavlačevanju krize', boš moral itd.“ Tega stavka, ki „direktni očitek“ v hipu pojasni, pa dr. Tine Debeljak tudi ne citira.

To, da znanstvenik dr. Tine Debeljak danes „opravičuje“ svojo takratno „potegavščino“ z argumenti dr. Franca Bajleca in njegovim načinom prikazovanja in zato enostavno postavi trditev, da je „tako NO dobil **direktni dokaz**, da so bile sumnje o ljudeh iz generalove okolice opravičene“, pa da me zato z debelimi črkami skuša narediti za „odposlanca generala Rösenerja“, čeprav predobro ve, da to ne samo ni res, ampak je celo nemogoče, na dejstvu, kdo je „zavlačeval rešitev krize“, ničesar ne spreminja.

Če so politiki skočili v deroče tokove zgodovine tistih dni, so morali plavati; ne pa, da se še danes lovijo tudi za najbolj krhke rešilne bilke, ko je 12.000 najboljših slovenskega rodu, ki so jih potegnili za seboj, — utonilo!

3. „Direktni očitek“, da ima dr. Tine Debeljak tudi v svojem spominu neposredno, osebno izkušnjo s prezidentovo „vero v Nemce“, je v mojem odprtem pismu tudi za „navadne borce“ jasno naveden samo kot eden v vrsti dokazov, ki ga pa ni uporabil v svojem spisu „Po dvajsetih letih“ vsaj s tako oprezno glosso, s kakršno se je „opravičil“ sedaj v zgoraj omenjenem spisu. Saj citirani odstavek naravnost začenjam: „K temu si obvezan tem bolj, ker Ti generala Rupnika nisi slišal govoriti samo na Kongresnem trgu itd.“

K poglavju o Rupnikovi veri v Nemce in njegovi „zmoti“ o njihovi zmagi, pa zato o njegovih **političnih izjavah**, iz česar skušajo zainteresirani pisci z naravnost vzgledno vztrajnostjo kovati kapital, ne da bi pri tem upoštevali neizbežne okoliščine časa ter vzroke, ki so ga k temu navajali, pa namene, ki jih je s tem zasledoval, in potem s prav takšno nepopustljivo doslednostjo skušali **objektivno** odgovoriti na vprašanje, zakaj je general Rupnik govoril in delal tako, kot je, bi jaz na tem mestu dodal samo še to:

Prosimo Boga, da general Leon Rupnik ni bil zadnji, ki je bil za svoj narod pripravljen izpostaviti tudi svoje dobro ime!

— — —

Po tem nepotrebnem trudu, ki se mu ga je zdelo vredno žrtvovati, da se je po tolikem času „pod častjo“, ki se mu je nisem dotaknil, „opravičil“ za „direktne očitke“, ki jih ni bilo, smemo torej pričakovati, da bo naš nesporni znanstvenik dr. Tine Debeljak znal iti preko poizkusov intrige in nam z enakim smislom za trud končno postregel tudi z zares znanstveno analizo zgodovinske problematike naše dobe. Ne glede na njegovo opredeljenost, do katere ima v tokovih med našo skupnostjo vso pravico in mu je nihče ne osporava, cenimo namreč njegove kakovosti tako visoko, da upravičeno pričakujemo, da bo dal na tehtnico vse gradivo, ki ga ima na razpolago sedaj že kar lepo količino, in potem z neoporečnostjo znanstvene neopredeljenosti zabeležil rezultat, ki ga bo jeziček na tehtnici nesporno pokazal. Če sem mu pri tem lahko tudi v najmanjšo pomoč, sem mu ne samo kot človek, ki je po sili prilik imel priložnost gledati dogodke pri njihovem izvoru, ampak tudi kot Slovenec in predvsem kot resnični prijatelj rad na razpolago.

Vprašanje brez odgovora

Prejel sem podpisano izjavo bivšega domobranca, ki se mi zdi pomembna. V njej so imena oseb in krajev. Ker nočem nikogar kompromitirati, pošiljam listu skrajšano v objavo.

Tiskovni referent ZDSPB Tabor

Ob košnji leta 1944 sem se skrival pred partizani. Bil sem v sosednji vasi (blizu Zagradca na Dolenjskem — op. tisk. ref.), ko se tam naenkrat pojavi veliko partizanov. Da bi zbežal iz hiše in iz vasi, ni bilo mogoče. Spravili so me na podstrežje, da bi tam počakal, da partizani odidejo. Pa se je zgodilo drugače. Prav v tej hiši se je naselil partizanski štab — za več dni. Domači so mi skrivaj nosili jesti. Partizani so imeli mitinge in podobno. Nekega dne je najbrž prišla velika partizanska „živina“, ker je postalo v sobi pod menoj precej živahno. Ta je začel govoriti ostalim štabovcem, kako napredujejo Rusi; dajal je navodila, kako naj partizani vrše vojaške akcije proti domobrancem itd.

Sedaj pride pa glavno. — Dejal je dalje: „Ob koncu vojne z domobranci ne bo nobenega problema. Predaja domobrancev se ne bo vršila na ozemlju Jugoslavije. Za to je že vse urejeno in poskrbljeno. Po vsej verjetnosti bo to v Avstriji.“

Ob košnji ni bilo nikogar doma, zato so bili partizani prepričani, da jih nihče ne sliši.

Zdelo se mi je, da bi bilo dobro to povedati kakšnemu domobranskemu oficirju, kar sem tudi storil. Oficir mi je pa odvrnil, da je to samo partizanska propaganda. Pozneje sem prišel v Stično, kjer je bil moj sin pri domobrancih. Tuđi tam sem povedal, kaj sem slišal, pa mi je dotični oficir odgovoril: „Če boš še kaj takega govoril, boš šel v Dachau.“ Od takrat se o tem nisem upal nikomur več praviti, misleč, da je nazadnje res samo propaganda.

Sledi sledeče vprašanje osebe, ki mi je to pismo poslala:

Kako je tisti visoki partizanski funkcionar tako gotovo vedel, da homo šli domobranci ob koncu vojne z jugoslovanskega ozemlja, — ko je dejal: „Za to je že vse urejeno in poskrbljeno.“ — Ali so imeli komunisti kak dogovor s kakim našim človekom? — S kom?

Dognati je treba, kdo je izdal ukaz za umik; ali pa samo nasvetoval.

Ni mi znano, da bi mi prejeli kakšen tak nasvet ali namig od zaveznikov. Mogoče so za to vedeli; toda dogovor sam je bil med našimi in partizani.

Bivši domobranec, l. r.

V SPOMIN

Ppolk. Miroljub Stamenković

V Taboru št. 8/1966 smo kot novico, ki smo jo prejeli prav ob zaključku številke, prinesli žalostno sporočilo, da je v Sao Paulu (Brazil) dne 21. 6. 1966 umrl ppolk. Miroljub Stamenković.

— Op. ur.

Srb po poreklu Miroljub Stamenković je pojem v zgodovini naše polpreteklosti; kot so pojmi Meničanin, Šabić in drugi, ki so v vrstah našega slovenskega domobranstva v najtežji dobi naše zgodovine z neizbrisnimi črkami svoje krvi klesali dolg slovenske hvaležnosti bratskim jugoslovanskim narodom.

Miroljub Stamenković je bil rojen leta 1910 v Knjaževcu, kjer je tudi dovršil gimnazijo in nato odšel v vojaško akademijo v Beograd. Kot častnik je služil v kraljevi gardi in bil tudi kraljev adjutant.

Po nesrečnem marčevem puču leta 1941 in njegovih neposrednih posledicah je prišel v Slovenijo in že v maju istega leta začel organizirati odpor proti okupatorju. Več skupin, ki so se takrat že začele pripravljati na odpor, se je potegovalo za njegovo poveljstvo nad njihovimi vojaškimi enotami. Miroljub Stamenković se je povezal z ing. Fanušem Emerjem in hotel oditi organizirat odpor proti Nemcem na Gorenjsko.

Emerjevo delo in njegova usoda imata že svoje mesto v analih naše zgodovine; zato na tem mestu ne bomo ponavljali njunega opisa. Povedati pa je treba, da se je Miroljub Stamenković rešil komunistične likvidacije skupaj z ing. Fanušem Emerjem samo zato, ker je prišel prepozno na njegovo stanovanje in je Emer že odšel brez njega komunističnim morilcem pod kroglo.

Takoj nato je Stamenković odšel v Novo mesto, kjer je hotel uresničiti zamisel, ki so mu jo na Gorenjskem preperečili komunisti z umorom ing. Emerja. Navzlic izkušnji z Emerjem se je po povelju Mihailovičevega zastopnika moral izogibati spopada s komunisti, dokler le-ti niso prešli v direktni napad, da je tako do dna spoznal prave revolucionarne namene rdečih partizanov.

Kljub temu, da so mu večkrat ponujali celó visoka mesta v svojih vrstah, sta ga visoka narodna zavest in goreče rodoljubje držala neomajno v taboru vsenarodne poštenosti proti krvavi, izdajalski komunistični zločinstvenosti. Ni čuda, da so mu zato bili rdeči rokovnjači neprestano za petami in mu stregli po življenju. Pred istočasnim komunističnim in okupatorjevim zalezovanjem se je moral nekaj časa celo skrivati kot navadni delavec na postaji v Šiški.

Toda vse to njegovega ponosnega zadržanja na pravilnem stališču ni moglo omajati.

Zato ni slučaj, da je takoj spoznal zapoved časa, ko je gen. Leon Rupnik priklical v življenje naše nepozabno, dično slovensko domobranstvo. Takoj se mu je pridružil in služil najprej v Borovnici in nato na položaju poveljnika mesta Ljubljane, dokler ga njegov nemirni borbeni duh ni postavil na čelo višnjegorskega udarnega bataljona, kjer je s svojimi slovenskimi fanti pisal zlate strani našega vsenarodnega odpora proti mednarodnemu komunističnemu naskoku prav za časa tuje okupacije.

Nepozabni bodo ostali njegovi pohodi do Čateža in njegova zmagovita bitka s krvavimi komunističnimi morilskimi razbojniki natančno 22 let pred dnevom njegove smrti, dne 21. 6. 1944, ko je na god sv. Alojzija padlo za Boga — Narod — Domovino sedem domobrancev njegovega bataljona, ki jim je bilo ime — Alojz... Komunistična literatura „zmagovitih ofenziv“ kajpak ne popisuje, kako je Srb Miroljub Stamenković na čelu slovenskega domobranskega bataljona pognal v beg drhalsko divizijo zloglasnega Dakija. Zato pa bo ostalo v neizbrisni kroniki zmagovitih pohodov slovenskega domobranstva za vse rodove zapisano, da so komunisti v tisti bitki pustili Stamenkoviću vse topništvo z Dakijevo uniformo in belcem vred...

Po krajši dobi, ko je kot poklicni strokovnjak vadil domobranske novice v šoli v Dravljah, je odšel zopet na teren v Novo mesto, kjer ga je doletel konec vojne, ne da bi mu takratno vodstvo v Ljubljani dalo kakršno koli navodilo ali ga vsaj obvestilo, da se je glavna že kretala proti Ljubelju... Do konca je Srb Stamenković s svojimi slovenskimi fanti vztrajal na braniku slovenstva v Novem mestu in šele v skrajnem trenutku se je z njimi prebil preko Radeč in Štajerske na Koroško — do Vetrinja ter s tem še poslednjič dokazal svoje nesporne vojaške in voditeljske sposobnosti.

O tem kronike laži o komunističnih „ofenzivah“ kajpak molčijo. Toda v analih časov, ko je slovensko domobranstvo stalo na mrtvi straži slovenstva, bo ostala za vse čase neizbrisno ohranjena tudi ta podoba ponosnega poveljnika višnjegorskega udarnega bataljona Miroljuba Stamenkovića na Dakijevem belcu med dvema izmed italijanskih topov, ki jih je domobranci zapustila pobegla XVIII. partizanska divizija

Ob vračanju iz Vetrinja je pri Dravogradu skočil iz vlaka in se rešil ter vrnil na Koroško, od koder je bil poslan v Italijo, pa se je zopet vrnil k družini v Avstrijo, dokler se ni odselil v Brazil, kjer ga je sedaj po nadihu, ki mu ni mogla biti kos, podrla šele zavratna bolezen našega stoletja... Težka operacija v glavi mu je podaljšala življenje le za dva meseca...

Pokojni ppolk. Miroljub Stamenković je bil poročen s Slovenko, ki mu je dala dva sinova v veselje in ponos. V toplem družinskem krogu se je povsem poslovenil. Pri Stamenkovičevih doma so govorili samo slovenski in pokojni Miroljub je občuteno prepeval slovenske pesmi kot pravi slovenski fant. Kadar pa je slišal ali sam zamomljal domobrantsko pesem, ta izraziti vojak ni mogel zadržati solzá. Slovenskemu domobranstvu je ostal zvest do zadnjega vzdihljaja, kar je med mnogim drugim dokazal tudi s tem, da je bil od vsega začetka zvest bralec in naročnik TABORA. Slovenska knjiga mu je bila bolj pri srcu kot marsikateremu za to bolj poklicanemu Slovencu in kot hvaležno relikvijo je do smrti čuval knjigo, ki mu jo je v Stični poklonil pisatelj — takratni izgnanec Franc Ks. Meško. V pravem ekumeničnem duhu tudi ni delal razlike med pravoslavljem in katolištvom. Redno je zahajal v katoliško cerkev in vzgledno prejemal sv. zakramente. V slovensko

skupnost je zahajal z navdušenjem, dokler je le mogel, zato so se pri sv. maši zadušnici zanj tudi zbrali številni Sloverci, da so tako izpričali našo vsenarodno hvaležnost do moža — junaka, ki je bratstvo nosil v iskrenem srcu in ga izpričal z dejanji, katera bodo ostala z njegovim imenom za vse čase zapisana v naši zgodovini.

O pokojnem ppolk. Miroljubu Stamenkoviću bi lahko pisali knjige; kar bi tudi zaslužil. Toda zgodovina sama bo poskrbela, da bodo njegova častna dejanja ostala na slavnem mestu naših analov za zgled bodočim rodovom. Daljši zapiski spominov na njegovo razgibano življenje, ki jih je napisal za svojo družino, bodo nekoč nad vse tehten dokument naše dobe.

Ko s ppolk. Miroljubom Stamenkovićem odhaja z vidne življenjske pozornice zadnji izmed številnih srbskih častnikov, ki so v duhu izvirnega jugoslovanstva ponudili svojo kri za obrambo najvišjih vrednost slovenskega naroda, gre z njim v večnost onostranstva naša globoko doživeta hvaležnost. Slovenski narod ga bo znal ohraniti v neizbrisnem spominu na častnem mestu med možmi, ki so se znali o pravem času postaviti na pravo mesto, da ga mu ohranili — svobodo!

Slava spominu srbskega brata — slovenskega domobranca ppolk. Miroljuba Stamenkovića!

Anton Bartolj

Dne 7. julija je iz Clevelanda prišlo sporočilo: „Anton Bartolj je umrl.“ (6. julija 1966).

Le malokdo je poznal tega fanta in moža in tiho ter nenadoma nas je zapustil. Zavratna srčna bolezen mu je počasi in vidno jemala življenjsko silo in po velikem trpljenju je ugasnil ter zapustil dolino žalosti.

V soboto, 4. julija, sem ga še na hitro obiskal in ga povprašal: „Kako je Tone?“ Nekoliko sva poklepetala. Nič ni stokal ali jadikoval, kajti tega Tone ni poznal. Povedal pa mi je, da ga silna vročina, ki je prav tiste dni pritiskala, zelo utruja. Še svoje onemogle noge mi je pokazal in zatrdil, da bo že kako, samo da vročina poneha.

Najmanj nisem mislil tedaj, da je to moj zadnji obisk pri Tonetu — trpinu. Dolga, skoro sedemletna bolezen ga je popolnoma izčrpala. Nič več ni bil sposoben za delo in kot senca se je vlačil okoli hiše; vendar ni obupal. Nasmehan je bil, če je srečal starega znanca, ali če ga je soborec obiskal. Tiho je trpel in tiho je odšel od nas.

Dolga bi bila zgodba o Tonetovem življenju, če bi mogel zapisati vse podrobnosti. Pa ne morem. Omejil se bom le na obrise in na tiste dogodke, katerim sem bil sam priča.

Tone Bartolj je bil rojen v občini Šmihel-Stopiče leta 1923. Iz njegove mladosti vemo le to, da je bil priden mladenič, ki je rad pomagal svojemu očetu pri vseh hišnih delih. Vedno je bil tih, kot da bi slutil, da bo vse

njegovo življenje ena sama dolga trnjeva pot. Komaj 18 let je imel, ko je zapustil očetovo hišo in pohitel za svojim bratom, ki se je tedaj že nahajal v ilegalnem odredu v Gorjancih. Tam je našel brata Lojzeta in svoje prijatelje iz domače vasi.

Spomnim se ga iz taborišča nad Krko; spomnim, kako se je vežbal v rokovanju z orožjem pod spretnim vodstvom kapitana Dobrivoja Vasiljevića — Iztoka. Spominjam se, kako ga je ob neki priliki Vasiljević pohvalil in poudaril, da bo Tone dober in hraber borec. Tako je tudi bilo. Vasiljević se ni zmotil. Komaj 8 dni za tem se je Tone resnično izkazal v borbi prav na istem mestu.

V noči od 13. na 14. avgusta 1942 so partizani z vso silo napadli naše taborišče nad vasjo Krko. Tomšičeva brigada se je neusmiljeno zaganjala na naše položaje. Upijanjeni komunistični bombaši so pod pritiskom svojih komisarjev v vrstah napadali položaj, ki ga je branil kapitan Iztok, in kjer se je boril tudi naš pokojni Tone. Partizanski bombaši so se priplazili skoro do samih naših položajev; toda Iztok jih je s svojimi borci zdecimiral in zavrnil. Nato so sledili naskoki partizanske glavnine in položaj je bil vse drugo kot rožnat, kajti v odredu je primanjkovalo municije in avtomatskega orožja. Partizani so bili dobro preskrbljeni z vsem tem; saj so se za ta napad temeljito pripravili.

V teh naskokih je bil laže ranjen kapitan Iztok in bati se je bilo, da bodo napadalci prebili našo linijo. V tem položaju je poveljujoči kapitan Milan Kranjc poslal vod prostovoljcev iz taborišča z nalogo, da se prebije in nato partizane napade v hrbet. Med temi prostovoljci sta bila tudi brata Bartolj: Lojze in Tone. Kranjčev načrt je uspel in od zadaj napadeni partizani so se začeli v neredu umikati. Toda v teh borbah sta padla dva naša borca: Tone Muhič in Lojze Bartolj.

Še danes se spominjam, kako težko je bilo Tonetu ob izgubi brata. Na njegovem obrazu ni bilo več smeha; in zdi se mi, da je poslej bil še bolj tih. Iz mladeniča je postal fant in neizprosni borec proti uničevalcem slovenskega naroda.

Preživel je vojno in Vetrinjsko tragedijo v domobranskih vrstah. Po petih letih taboriščnega življenja je prišel v Ameriko, da si ustvari življenje, družino in dom. Vse to je tudi dosegel. Toda kal boleznij je bila v njem in je pognala svoj sad, dokler ga ni končno iztrgala iz kroga družine in iz naših vrst.

Dragi Tone, Tvoja smrt je bil hud udarec za Tvoje soborce; pogrešali Te bomo. Tolaži nas le zavest, da si svoje trpljenje končal in da si skupaj s svojimi nepozabnimi soborci iz tistih prvih dni. Tvoji hčerki in ženi izražamo iskreno sožalje, za Tebe pa bomo prosili Vsemogočnega, da naj Ti bo pravičen plačnik.

FG.

SPOMIN NA NAŠE MRTVE JE NAŠE VODILO PRI DELU ZA BODOČNOST. NAŠI MRTVI NAM KAŽEJO POT, PO KATERI BOMO ZDRUŽENI SLOVENSKI PROTIKOMUNISTI PRIŠLI V SLAVO IN PVELIČANJE SVOBODNE SLOVENSKE DOMOVINE

Temperley (Bs. As.), dne 5. septembra 1966.

Gospod Ivan KOROŠEC,
predsednik DSPB TABOR-a
v Argentini.

Zelo spoštovani g. Korošec!

Pod nepopisno globokim vtisom sv. opravil in slavnostne kome-
moracije pred spomenikom padlih za resnično svobodo slovenskega
naroda v Slovenski hiši v Buenos Airesu včeraj, na dan 20. oblet-
nice smrti generala Leona Rupnika, čutim nujno potrebo, da vam
pišem te vrstice.

Ker se bojim, da bi koga izpustila, se obračam na Vas kot
predsednika prirediteljev z gorečo prošnjo, da s hvaležnostjo, ki jo
izražam Vam za vse, kar ste storili, posredujete mojo in vseh
mojih iskreno doživeto zahvalo vsakemu posamezniku ter vsem —
od častite duhovščine in predstavnikov organizacij in ustanov, do
naših nepozabnih invalidov in izredno lepega števila mladine —,
ki so s svojim aktivnim sodelovanjem ali s samo pričujočnostjo
povzdignili to svečanost, katero smatram predvsem kot mogočen,
plemenit izraz pristnega slovenstva.

Najlepše plačilo naj bo prirediteljem, sodelavcem in udele-
žencem zavest, da je to častno dejanje samo še en dokaz več, da
sta pravični spomin na generala Leona Rupnika, ki se je za svoj
narod znal postaviti na mesto poslednjega žrtvovanja, ter pravilno
tolmačenje njegovega zgodovinskega poslanstva in dela lahko samo
člena povezave in združitve vseh svobodoljubnih Slovencev v zdom-
stvu in v domovini na osnovi vseh skupnih najvišjih vrednot: Bog
— Narod — Domovina.

Vaša

Olga Rupnik l. r.

PROTIKOMUNISTIČNA KRONIKA

Praški akademiki so zopet demonstrirali. Kakor že nekaj let nazaj,
so tudi letošnjega 1. maja praški visokošolci demonstrirali proti komu-
nizmu. To pot so nosili po ulicah transparente z napisi: „Naj živi Sovjetska
zveza — toda na lastne stroške!“ in „Novi gospodarski vzorec — stare
tehnične pravljice!“ Nosilce transparentov so oblasti prijele in zaprle. Taj-
nik praškega komiteja komunistične stranke Martin Vaculik se je ob tej
priliki izrazil, da so predlogi visokošolcev neumni in neokusni in da stran-
ka ne bo dovolila, da bi nastajala protikomunistična inteligenca.

Pojačena sovjetska špijonaža. Še nikdar sovjetska špijonaža ni bila
tako močna, kot je danes. Njena centrala KGB — naslednica proslule ČEKE,

GPU in NKVD — deluje od začetka tega leta reorganizirana in dotirana z mnogo večjimi sredstvi, kot jih je imela pod Stalinom in pod Hruščovim. Zato pa je dobila tudi nove naloge, zlasti v zamejstvu. Sredi tekočega leta je imela Sovjetska zveza v zamejstvu 6200 oseb kot uradnike in nameščence v svojih diplomatskih predstavništvih, trgovskih misijah in raznih delegacijah. Najmanj 60 odstotkov teh ljudi je v špijonski službi kot člani KGB ali GRU, kakor se imenuje sovjetska vojaška obveščevalna služba. Trenutno ima Sovjetska zveza 75 poslaničkov v nekomunističnih državah. Med njimi je samo 25 takih, ki niso nikdar imeli zveze z eno od imenovanih dveh sovjetskih špijonskih organizacij, ki sta od začetka tekočega leta podrejeni generalu Saharovskemu. (Iz francoskih virov — po De Gaulleovem obisku Sovjetske zveze.)

Pojačeno zatiranje vere v Sovjetski zvezi. Da po Stalinovi smrti preganjanje vere v Sovjetski zvezi ni popustilo, priča dejstvo, da so v letih od 1961 do 1964 zaprli proti volji vernikov čez 10.000 cerkva, več desetina samostanov in od 5 do 8 semenišč, kolikor jih je takrat še obstajalo. To sta navedla v svoji pritožbi, vloženi pri moskovskemu patriarhu, dva mlada rusko—pravoslavna duhovnika, Nikolaj Ešliman in Gleb Jakunjin.

Raketna armada Zedinjenih ameriških držav. Konec preteklega leta so ZDA razpolagale s 1270 raketami velikega lučaja in so v tem pogledu v 3 do 4 kratni premoči pred Sovjetsko zvezo. Razen tega ima večina sovjetskih raket tekoče gorivo, ameriške rakete pa so izključno na trden pogonski material, ki je boljši od tekočega. Skoraj polovica ameriške zaloge raket je na podmornicah, ki jih morejo izstreliti tudi v pogreznjenem položaju, kjer so popolnoma zavarovane pred sovražnikom, medtem ko večina sovjetskih podmornic lahko izstreljuje rakete le na morski površini. Dve tretjini ameriških podmornic z raketami so nenehno v globini pripravljene da v vsakem trenutku izstrelijo svoje orožje na določene cilje.

Hiranje sovjetskega gospodarstva. V letih od 1950 do 1958 je v Sovjetski zvezi petostrnja po osebi kazala 5 odstotni letni porast, po omenjeni dobi pa komaj dva in pol odstotka. (Iz ameriških virov).

Nemški strah pred Sovjeti v opadanju. Po podatkih nemškega demokratskega zavoda je leta 1952 66 odstotkov nemškega prebivalstva čutil strah pred Sovjeti, leta 1966 pa le 38 odstotkov.

ZA BELEŽNICO

V slepi ulici

Time (Vol. 88, No. 8, 19. 8. 1966) zaključuje komentar o poznani aferi zadarskega profesorja Mihajla Mihajlova, ki je hotel po padcu Rankovića izdajati opozicijski časopis, pa ga je Titova komunistična policija zaprla:

„Ko so udarili zaprli Mihajlova, so njegovi prijatelji rekli, da bodo njegovo delo nadaljevali tudi brez njega. — Njihovo izzivanje bi pred 20 leti, ko je bila Titova diktatura na višku,

doseglo samo kroglo. Od takrat se je Tito že zmeščal; toda na nekakšen način pač mora ostati na liniji. Davi ga ista stiska kot ves komunizem po Stalinu: Kako ugoditi kriku narodov po svobodi, da ga istočasno ne bi odnesla nezadržna struja osvobojenja...?"

Mi smo ponovno zapisali, da komunizem od vsega začetka nosi v sebi klico propasti. Ker je protiven sami človekovi naravi. — Človek je rojen svobodno bitje! — Če komunizem spričo pojavov, kot so pri nas primeri Djilasa, Mihajlova idr., popusti: kaj ga čaka...? — In če ne popusti: kaj ga čaka...? — Zašel je v slepo ulico brez izhoda: nazaj če more več; naprej pa tudi ne... Prej ali slej se bo lahko samo še — zadušil...

Bodo sedaj slišali? ..

Poznani moderni upornik iz Titovine prof. Mihajlo Mihajlov je v članku, ki ga je objavil v *Freie Presse Korrespondenz* (4/5, junij 1966), svobodni svet med drugim pozval tudi s sledečimi besedami:

Usoda vseh socialističnih dežel v vzhodni Evropi je odvisna od poti, ki jo bo ubrala Jugoslavija. Vsi, ki lahko svobodno in po mili volji glasujete za laburiste ali konservativce, republikance ali demokrate, socialiste ali komuniste in čitate časopise takšne idejne smeri, kot vam je pogodi, pomislite, da mi še vedno moramo glasovati za edino stranko in brati časopise ene same politične smeri! Nikdar si ne delajte utvar, da je to samo naš problem! Vaša usoda je povezana z naši usodo! Na demokratičnih silah vsega sveta leži, če bo ali ne edina vladajoča stranka v Jugoslaviji primorana k temu, da bo spoštovala ustavo in zakone in pripustila zakonito delovanje neodvisni demokratični in socialistični politični organizaciji...

Pred več kot dvaindvajsetimi leti smo slišali začuda slične besede preko radijske postaje okupirane slovenske prestolnice. Ker jih svet ni hotel poslušati, danes plačuje strahotno visoko ceno ne samo v daljnem Vietnamu, ampak na vseh celinah zemeljske oble... Jih bo sedaj slišal, ko ga kliče mlad razočaranec, ki takorekoč drugega videl ni kot komunistični „raj“, in potrjuje, kako smo mi bili od vsega začetka na pravi poti!?

Tema za razmišljanje

Odkrito povedati resnico, je dar, ki je najbolj vreden človeka časti!
(L. F. De Moratin)

ZAHVALA

Smatramo za svojo častno dolžnost, da se doživeto zahvalimo č. g. Francu Himmelreichu za sv. opravila, pa tudi vsem, ki so pri sv. zadušnici ob 20. obletnici smrti gen. Leona Rupnika v katedrali v Moronu (Bs. As.) z nami molili za večni pokoj njegove duše.

Družina Rupnik

NA UREDNIŠKI MIZI

Andrej Glušič. — Dobili smo, ko je bila stavljena že septembrska številka. — Ob tej priložnosti Vas prosimo, da se nam pridružite v nadaljevanju dela, ki smo ga družno pričeli že v italijanskem internacijskem taborišču leta 1942. — Hvala in pozdrav.

Zaradi tehničnih zaprek bomo poročilo o spominski svečanosti ob 20. obletnici mučeniške in junaške smrti vrhovnega poveljnika slovenske domobranske vojske generala Rupnika prinesli v prihodnji številki.

Župnik iz Boulogne, Buenos Aires, č. g. Albin Avguštin je daroval za zavetišče znesek 3.000 pesov. Iskrena hvala.

V TISKOVNI SKLAD SO DAROVALI

V prvi polovici leta 1966 so darovali v Tiskovni sklad ZDSPB Tabor en dolar ali več:

Ivan Drčar, Čikago 1.50, John Košir, Pensilvanija 5, Jakob Grum, Euclid, Ohio 1.50, Anton Ivec, California 5, dr. Franc Lukež, Aliance, Ohio 5; zbirka, ki jo je poslal Stane Pleško, Kanada 40; Milan Zajec, Cleveland 1.50, Guštin Anton, Čikago 2.50, dr. Edi Gobec, Cleveland 2.50.

Iz Milwaukeeja je poslal Ivan Jakoš: Bambič Ivan 1.50, Galič Lojze 1.50, Jakoš Avgust 1.50, Jakoš Ivan 1.50, Jezernik Jože 1.50, Kunovar Ivan 1.50, Mejač Franjo 1.50 ing. Miha Mejač 1.50, Strmšek Anton 1.50, ing. Jože Lekan 10, Milan Zajec (ponovno) 10, Pavle Borštnik 10.

Izidor Medved, Joliet 4, Franc Jeretina, Joliet 1.50, Lojze Jarem, Cleveland 1.50, Mihael Jeretina, Joliet 2.50, Danilo Kranjc, New Jersey 1.50, inšp. Rudolf Lukež, Cleveland 1.50, Lukež Branko, Cleveland 1.50, Lukež Rudi, Cleveland 1.50, Hočevar Matevž, Cleveland 5, Lojze Petrič, Cleveland 1.50, Kristanc Jože, Cleve-

land 3, Maršič Dušan, Cleveland 20, Janez Pičman, Cleveland 2.50, Perčič Franc, Cleveland 1.50, Lojze Zajec, Toledo, Ohio 5, Mohar Lojze, Cleveland 1.50, Jože Zelenik, Cleveland 2.50, Ivanka Primožič, Rochester 5, p. Odilo Hajnšek 1.50, Neimenovani na proslavi 5. Skupaj 177.— dolarjev. Cleveland, 14. avgusta 1966. Za pomožno upravo glasila Tabor: Zdravko Novak.

Dragan Lojze, Boulogne 50, N. N., Nemčija 40, Dimnik Janko, San Martin 100, Rus Srečko, Ramos Mejía 300, Gliha Viktor, Capital 100, Prijatelji Tabora iz San Martina 400, Holosan Franc, Hurlingham 300, Tekavec Ciril, San Justo 200, Vahter Alojz, San Justo 100, N. N., Villa Ballester 120, Zakrajšek Jože, San Justo 600, Čarman Peter, San Justo 600 pesov.

V INVALIDSKI FOND SO DAROVALI

Dolenc Vencelj, San Justo 100, Žerovnik Jože, Caseros 120, Petančič Franc, Morón 100, Cesar Marijan, Morón 400, Gričar Franc, Morón 1.100, šterbenc Janko, Berazategui 600, Frančič Ignacij, Villa Ballester 100, N. N., Tortuguitas 200, Tekavec Ivan, Ramos Mejía 100, Gladek Štefka, Ezeiza 100, Gorjup Stane, Ezeiza 100, Kožar Janez Ezeiza 150, Rant Janez, Morón 200, N. N., Santos Lugares 300.

SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO DELO VSE SLOVENSKE EMI-
GRACIJE IN NIHČE NE BO IMEL PRAVICE ZASLUG. VSA
PRAVICA BO PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA
NAŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE BO IZGOVORJENI
KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM IN ZA VSTOP NE
BO POTREBNA LEGITIMACIJA.

V S E B I N A

Ob neznanem grobu (Adolf Škerjanec)	265
Vietnam in mi (E. M.)	267
Bodite enih misli (Rev. Jože Mausar)	270
Resolucija	272
Namesto sveče na Dražin grob (Andrej Glušič)	273
1956 — 1966	281
ZA ČIŠČENJE POJMOV	
Nepotreben trud (Dr. Stanke Kociper)	282
Vprašanje brez odgovora (Bivši domobranec)	288
V SPOMIN	
Ppolk. Miroљjub Stamenković	289
Anton Bartolj (FG)	292
PROTIKOMUNISTIČNA KRONIKA	294
ZA BELEŽNICO	295
NA UREDNIŠKI MIZI	III
Tiskovni sklad in Invalidski fond	III